

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Handlingsplan

Handlingsplan for kvensk språk 2026–2031

Innhold

Forord	2
Tiltaksversikt	5
1 Innledning	7
1.1 Innsatsområder og mål	9
1.2 Arbeidet med handlingsplanen	11
1.3 Hvem gjør hva i arbeidet med kvensk språk	12
2 Bakgrunn	15
2.1 Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak	17
2.2 Tidligere planer for kvensk språk	19
2.3 Rettslige rammer for kvensk språk	19
2.4 Kommunene og fylkeskommunenes arbeid med kvensk språk.....	22
2.5 Situasjonen for kvensk språk i dag	24
3 Å lære	27
3.1 Barnehage	27
3.2 Grunnskole og videregående opplæring	29
3.3 Høyere utdanning	32
4 Å bruke	37
4.1 Språk- og kultursentre	39
4.2 Prosjekter som skal bidra til å revitalisere kvensk språk	40
4.3 Stedsnavn	40
4.4 Medier og aviser	41
4.5 Kvenskspråklig litteratur	42
4.6 Kvääniteatteri	43
5 Å utvikle	47
5.1 Kväänin institutti – Kvensk institutt	48
5.2 Utvikling av språklig infrastruktur	48
5.3 Forskning og kunnskapsutvikling	50
5.4 Samordning og oppfølging	51
Litteraturliste	54

Forord

Gjennom de siste tiårene er det satt i gang en rekke tiltak for å styrke og utvikle kvensk språk. Mange av disse tiltakene fungerer bra og har ført til at bevisstheten om og interessen for det kvenske språket har økt i samfunnet. Samtidig står det kvenske språket i en alvorlig situasjon. Fornorskingspolitikken, hvor målet var å få til et språkskifte fra kvensk til norsk, har hatt langvarige konsekvenser for bruken av språket. Kvenske språkbrukere er få og eldre, og språket overføres i liten grad mellom generasjoner. Det finnes få arenaer hvor språket brukes og synliggjøres i dag.

Regjeringen ønsker å snu denne utviklingen. Handlingsplanen skal legge til rette for at flere barn skal få mulighet til å møte kvensk språk i barnehagen, flere elever skal få språkopplæring i kvensk, kvener/norskfinner i alle aldre skal ha arenaer for å bruke språket og for at tilbudet på kvensk språk, både skriftlig og muntlig, skal styrkes.

Regjeringen vil med denne handlingsplanen legge grunnlaget for en helhetlig og langsiktig innsats for kvensk språk. Handlingsplanen har tre overordnede innsatsområder: 1) å lære, 2) å bruke 3) og å utvikle kvensk språk. Planen bygger på allerede igangsatte tiltak. Vi vil videreføre og videreutvikle ordningen med prosjektstøtte til barnehager og ordningen for tilskudd til læremidler, og vi vil styrke kvenske medier, kvenske kompetansemiljøer, arbeidet med kvensk språkteknologi og det kvenske teateret Kvääniteatteri.

Handlingsplanen har også nye tiltak. Vi vil prøve ut en ordning for å motivere ungdom til å velge kvensk som fag i skolen. Vi vil også igangsette en mentorordning for dem som lærer kvensk språk. Videre vil vi gjennom handlingsplanen fremskaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere endringer i opplæringsloven når det gjelder rettigheter til opplæring i kvensk. Vi vil også evaluere tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

Regjeringen vil rette en stor takk til alle som bidratt med innspill, både forskere, representanter fra ulike organisasjoner og enkeltpersoner. En spesiell takk til representanter for kvenske fagmiljøer og interesseorganisasjoner, som har bidratt med verdifull kunnskap og erfaringer i referansegruppen for utviklingen av handlingsplanen.

Arbeidet med å revitalisere kvensk språk er et langsiktig arbeid som vil kreve stor innsats både fra myndigheter, fra kompetansemiljøene og fra kvenske språksamfunn. Handlingsplanen har en varighet på fem år og er et steg på veien i dette langsiktige arbeidet. Vi vil følge nøye med på utviklingen, og handlingsplanen har egne tiltak for å sikre strukturert oppfølging av arbeidet med å styrke kvensk språk.

Tromsø, 26. mai 2026

Bjørnar Selnes Skjæran
kommunal- og distriktsminister

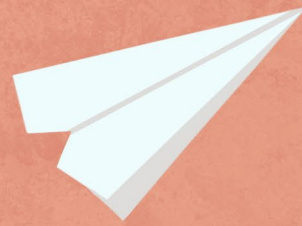
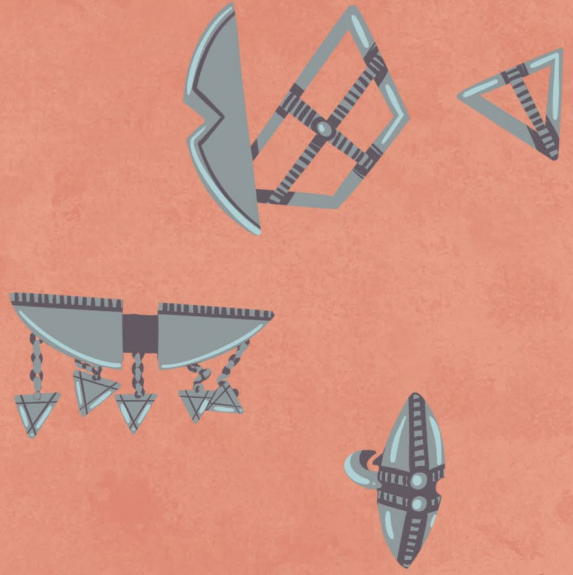
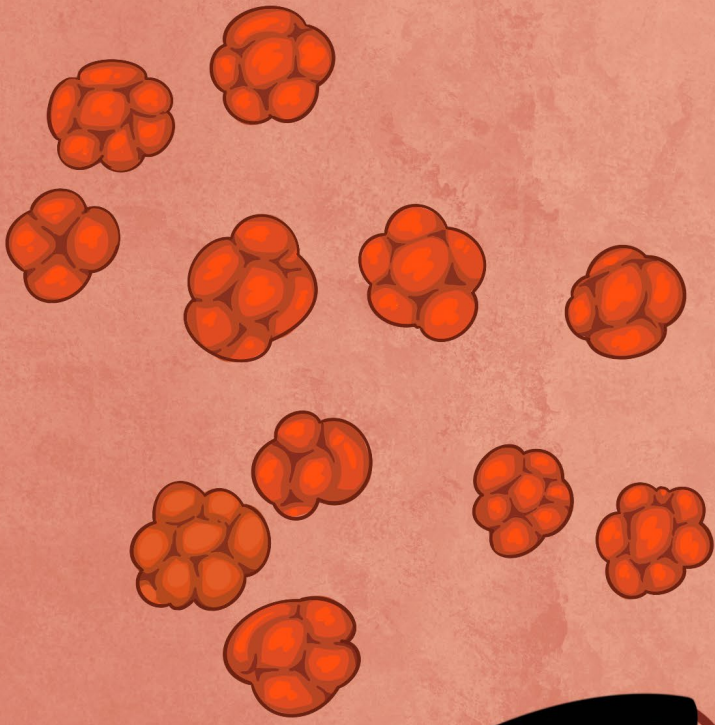
Lubna Jaffery
kultur- og likestillingsminister

Kari Nessa Nordtun
kunnskapsminister

Sigrun Aasland
forsknings- og høyere utdanningsminister

TILTAKSOVERSIKT

Å lære

1. Videreutvikle ordning med prosjektstøtte til barnehager
2. Bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere endringer i opplæringsloven
3. Utvide tilskuddsordningen for opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk i grunnskolen
4. Utrede muligheter og løsninger for økt bruk av fjernundervisning
5. Øke tilgang på læremidler, læringsressurser og -verktøy
6. Kompetanseutvikling
7. Utvikle insentiver for å motivere ungdom til å velge kvensk som andrespråk
8. Tilby enkeltemne i kvensk
9. Tilrettelegge for at flere studenter fullfører studier i kvensk

Å bruke

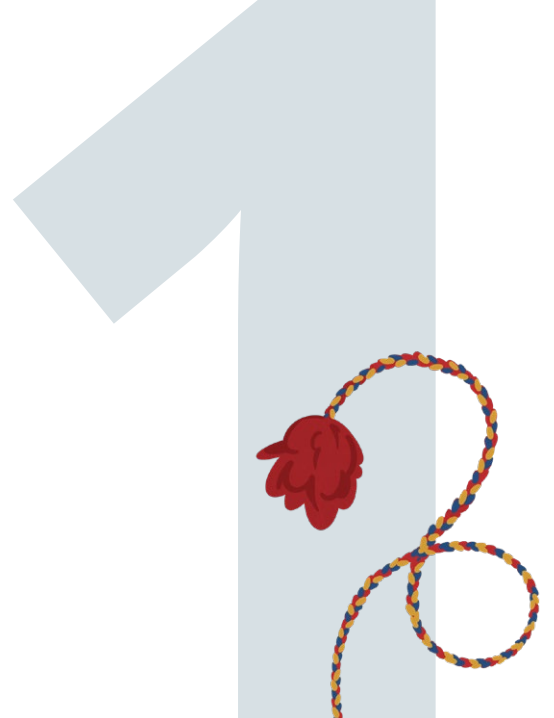
10. Styrke nasjonalt kompetansemiljø for kvensk språk og kultur
11. Igangsette mentorordning for kvenske språkbrukere
12. Styrke arenaer for bruk av kvensk språk
13. Øke kvenskspåklig tekst i Ruijan Kaiku
14. Innkjøp og distribusjon av kvenskspåklig litteratur til folke- og skolebibliotekene
15. Styrke Kvääniteatteri som språkbruksarena

Å utvikle

16. Styrke arbeidet med kvensk språkteknologi
17. Måle effektene av tiltakene i handlingsplanen
18. Evaluere tilskuddsordningen for drifts- og prosjekttilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur
19. Gjennomføre samling for kommuner med kvenske/norskfinske innbyggere
20. Rapportering på tiltakene i Handlingsplan for kvensk språk
21. Strukturert oppfølging av arbeidet med å styrke kvensk språk

Innledning

Da Sannhets- og forsoningskommisjonen leverte sin rapport 1. juni 2023, anbefalte den at det utformes en handlingsplan for å styrke kvensk språk. Etter Stortingets behandling av rapporten 12. november 2024, ble 16 anmodningsvedtak oversendt regjeringen for oppfølging. Anmodningsvedtak 29 lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen vurdere effektene av gjeldende virkemiddelapparat og å utforme forpliktende handlingsplaner for å styrke språkene som ble utsatt for fornorsking, med et tilpasset ambisjonsnivå, for henholdsvis levende og utdødde språk.»¹

Denne handlingsplanen er en del av oppfølgingen av anmodningsvedtak 29 og en videreføring av en langsiktig innsats for å styrke kvensk språk. Med denne handlingsplanen ønsker regjeringen å skape bedre vilkår for læring, bruk og utvikling av kvensk språk. Kvener/norskfinner skal kunne bruke og møte kvensk i muntlig og skriftlig kommunikasjon gjennom hele livet. Det innebærer å kunne lytte til, snakke, lese og skrive kvensk i ulike situasjoner og sammenhenger.

Kvensk språk er en viktig del av den kvenske immaterielle kulturarven og en sentral del av kvensk identitet, kultur, fellesskap og historie. Denne handlingsplanen gir en strukturert ramme for å styrke, bevare og utvikle språket. Handlingsplanen skal bidra til at språket videreføres til nye generasjoner og at språket gjøres synlig på flere samfunnsarenaer.

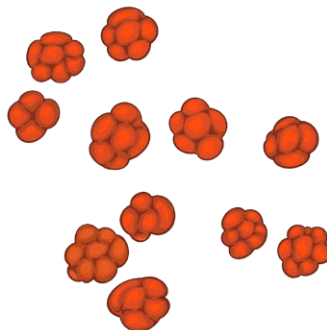
¹ Anmodningsvedtak 29. Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen* og Innst. 30 S (2024–2025).

Arbeidet med å styrke kvensk språk må skje på mange felt. Det må blant annet ses i sammenheng med opplæring, kunst og kultur. Barnehager, skoler, kulturinstitusjoner og -arenaer, festivaler og møteplasser spiller alle en viktig rolle for revitalisering av språket. God og tidlig språkstimulering og -opplæring i barnehagen og skolen er avgjørende for å gi oppvoksende generasjoner språkkompetanse og kulturforståelse. Styrket opplæring kan gi økt rekruttering til høyere utdanning i kvensk og til yrker der kompetanse i kvensk er en fordel, som innenfor kultur, oppvekst eller medier. Tilgang på språkteknologiske verktøy er samtidig avgjørende for de som lærer språket.

Bevisstheten om kvensk/norskfinsk kultur og kvensk språk har økt det siste tiåret, både blant kvener/norskfinner selv, i lokalmiljøer og hos myndighetene. Nye kvenske institusjoner har vokst fram, offentlige aktører ønsker i økende grad å inkludere kvensk språk og flere kvener/norskfinner viser fram og uttrykker sin kvenske/norskfinske tilhørighet. Mange omtaler denne utviklingen som «den kvenske våren».

Gjennom kunst og kultur – utøvelse av håndverkstradisjoner, sanger, viser og rim, kunnskap om naturen og ritualer – blir språket videreført, brukt og utviklet. Det samme skjer i produksjon av ny musikk, scenekunst, film og litteratur. I dette arbeidet er det viktig at kulturpolitikken sikrer gode vilkår.

Overføring av språket fra generasjon til generasjon er en nøkkelfaktor for at et språk skal overleve. Mye tyder på at mange av dem som behersker språket i dag, tilhører den eldre kvenske/norskfinske befolkningen. Denne generasjonen kan om få år være borte. Kvensk er kritisk truet fordi språket i svært liten grad overføres fra foreldre til barn. For å sikre at språket overføres på tvers av generasjoner er det behov for offentlig innsats, innsats fra språksamfunnet selv og tilgang til arenaer. Arenaene må finnes i språkbrukernes nærmiljøer, hvor både nye og mer erfarne språkbrukere kan lære og bruke språket i trygge fellesskap.

1.1 Innsatsområder og mål

Regjeringen vil med *Handlingsplan for kvensk språk 2026–2031* legge forholdene til rette for at så mange som mulig kan lære og bruke det kvenske språket. Arbeidet med å revitalisere kvensk språk er et langsiktig arbeid. Denne handlingsplanen er et bidrag i dette arbeidet. Handlingsplanen har tre innsatsområder; å lære, å bruke og å utvikle kvensk språk. Tiltakene i handlingsplanen er gruppert etter de tre innsatsområdene.

- **Å lære:** Læring av kvensk språk skjer både gjennom formell, uformell og ikke-formell læring.² Utdanningssektoren, fra barnehage til høyere utdanning, har en sentral rolle, særlig i tilfeller hvor språket ikke overføres innad i familien.
- **Å bruke:** Arenaer hvor språket kan brukes, står sentralt i arbeidet med å styrke det kvenske språket. Medier er viktige språkformidlere. Å synliggjøre språket i det offentlige rom, bidrar til å styrke språkets status og kan bidra til økt bruk av språket.
- **Å utvikle:** Styrking av det kvenske språket handler om utvikling av språklig infrastruktur, men henger også sammen med aktivitet på flere områder; forskning, utdanning, kultur og medier. Utvikling av kvensk språk fordrer videre god samordning.

Basert på disse innsatsområdene har regjeringen fastsatt følgende mål for handlingsplanen for kvensk språk:

- Flere barn skal få mulighet til å lære og bruke kvensk språk i barnehagen.
- Flere elever skal få språkopplæring i kvensk.
- Barn, unge, voksne og eldre skal ha arenaer for å bruke språket.
- Tilbudet på kvensk språk, både skriftlig og muntlig, skal styrkes.
- Ressursene knyttet til kvensk språk skal samordnes bedre.

² Ikke-formell læring kan defineres som strukturert læring som skjer utenfor det formelle utdanningssystemet. Læringen er målrettet og ofte organisert av ulike institusjoner, frivillige organisasjoner eller grupper, men leder ikke til en offentlig godkjent kompetanse. Uformell læring brukes om læring som ikke er organisert, men som skjer gjennom ulike situasjoner en person deltar i. Denne læringen er uten en bestemt struktur, og ofte ikke bevisst planlagt som læring.

Handlingsplanen skal være dynamisk, slik at tiltak kan justeres underveis i planperioden og nye tiltak kan komme til.

Tiltakene gjennomføres innenfor de berørte departementers gjeldende budsjettammer.

Arbeidet med kvensk språk bygger både på internasjonale forpliktelser og nasjonale mål i politikken overfor nasjonale minoriteter.

Da kvensk fikk status som nasjonalt minoritetsspråk i 2005, ble språket sikret vern i minoritetsspråkpakten del II. Det har vært reist krav, blant annet fra kvenske/norskfinske organisasjoner, om at kvensk språk må heves til del III i minoritetsspråkpakten. Et vern etter del III innebærer blant annet bruk av kvensk i offentlig sektor, i rettspleien og i helse- og omsorgsinstitusjoner. En målsetting om å heve kvensk språk til del III er et langsiktig arbeid. Denne handlingsplanen er et viktig steg på veien mot å legge forholdene til rette for at flere kvener/norskfinner kan lære og bruke det kvenske språket, og dermed også øke etterspørselen etter bruk av kvensk språk i de nevnte sektorene.

Med denne handlingsplanen vil regjeringen styrke kvener/norskfinner sine muligheter til å kunne lære og bruke sitt språk. Det er samtidig behov for økt kunnskap i store deler av majoritetsbefolkningen om kvensk språk, kvensk/norskfinsk kultur og tradisjoner, historie og rettigheter. Oppfølgingen av anmodningsvedtakene etter Stortingets behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, vil være sentralt i dette arbeidet.

1.2 Arbeidet med handlingsplanen

Da arbeidet med handlingsplanen for kvensk språk startet opp i mars 2025, ble det nedsatt en referansegruppe som skulle gi innspill til arbeidet. Representanter for Kväänin institutti – Kvensk institutt, Kväänin kielitinka – Kvensk språkting, de kvenske språksentrene i Porsanger, Vadsø, Kvænangen, Storfjord og Alta, Haltiin kväänisentteri – Halti kvenkultursenter IKS, UiT Norges arktiske universitet og Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto og Kvääninuoret – Kvenungdommen ble invitert til å delta i referansegruppen.

Referansegruppen har gitt verdifulle innspill underveis i prosessen. Innspillene har vært viktige, ikke bare for å få en dekkende forståelse av utfordringsbildet, men også for å utforme tiltak som svarer på utfordringene som kvensk språk står overfor.

Samarbeid på tvers av departementer og direktorater har vært nødvendig for å sikre at handlingsplanen reflekterer en felles nasjonal og koordinert innsats.

Kommunal- og distriktsdepartementet avholdt 11. september 2025 et digitalt innspillsmøte for å få innspill i arbeidet med handlingsplanen. På møtet deltok blant annet kulturaktører, flere lokallag i Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto og representanter for universiteter og sivilsamfunnsorganisasjoner.

Det har også vært mulig å sende inn skriftlige innspill. Kommunal- og distriktsdepartementet har mottatt skriftlig innspill fra 23 aktører. Innspillene har blant annet kommet fra sivilsamfunnsorganisasjoner, universiteter og privatpersoner. Innspillene er publisert på [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no).³

Både muntlige og skriftlige innspill er nøye vurdert og har bidratt til å identifisere sentrale utfordringer som har vært viktige i utviklingen av tiltak.

³ Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/gi-innspill-til-den-nye-handlingsplanen-for-kvensk-sprak/id3118626/>

1.3 Hvem gjør hva i arbeidet med kvensk språk

• Stortinget

De viktigste oppgavene til Stortinget er å vedta lover, bestemme statens budsjett og kontrollere regjeringen. Stortinget er også en viktig arena for politisk debatt.

• Regjeringen

Regjeringen har ansvar for å iverksette de beslutningene som Stortinget fatter. Regjeringen har også det politiske initiativet, som vil si at de foreslår de fleste saker for Stortinget. Regjeringen utformer både forslag til lover og statsbudsjett.

- **Departementene** skal gi faglige innspill til hvordan regjeringens politikk best kan utformes og iverksettes, og sørge for iverksetting av vedtatte politikk, ofte gjennom ytre etater.

Språkpolitikken er sektorovergripende, det vil si at alle fagdepartementer har ansvar for at språk og språkpolitikk integreres i politikktutviklingen på sine felt.

Departementer med særlig ansvar for kvensk språk

- **Kommunal- og distriktsdepartementet** gjennomfører og følger opp regjeringens mål i politikken overfor kvener/norskfinner som nasjonale minoritet. Kommunal- og distriktsdepartementet er et samordningsdepartement, og departementet har sektoransvar for forskning som gjelder nasjonale minoriteter.
- **Kultur- og likestillingsdepartementet** har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen blant annet kunst og kultur, frivillighet, medier og språk.
- **Kunnskapsdepartementet** har ansvar for barnehage, grunnskole, kulturskole, videregående opplæring, fagskoleutdanning, høyere utdanning, forskning, voksenopplæring og kompetansepolitikk.

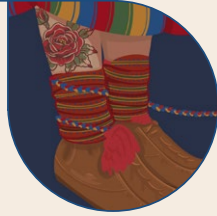
Statlige virksomheter med særlig ansvar for kvensk språk

- **Utdanningsdirektoratet** er Kunnskapsdepartementets utøvende organ for barnehage, skole og fagopplæring og skal sette opplæringspolitikken ut i praksis.
- **Kulturdirektoratet** skal bidra til å utvikle og forvalte tilskudd til hele bredden av norsk kultur. Kulturdirektoratet forvalter fem tilskuddsordninger til nasjonale minoriteter, blant dem prosjekt- og driftstilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.
- **Språkrådet** er statens forvaltningsorgan i språkspørsmål. Språkrådet skal bidra til å verne og fremme nasjonale minoritetsspråk. Språkrådet er stedsnavntjeneste for kvenske stedsnavn.
- **Statsforvalteren** er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Institusjoner med nasjonalt eller overordnet ansvar for kvensk språk

- **Kväänin institutti - Kvensk institutt** arbeider for å utvikle, dokumentere og formidle kunnskap og informasjon om kvensk språk og kultur og fremme bruken av kvensk språk i samfunnet.
- **Kväänin kielitinka – Kvensk språkting** gjør vedtak i normeringsspørsmål.
- **Kvääniteatteri** skal som profesjonelt teater skape og formidle kvensk scenekunst regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
- **Nasjonalarkivet**, Tromsø har en lang rekke arkiver som dekker kvenske/norskfinske forhold, og også kunnskap om det kvenske.
- **NRK** skal tilby allmennkringkasting i radio og fjernsyn samt på øvrige medieplattformer. NRK skal tilby innhold på kvensk språk.
- **UiT Norges arktiske universitet** er eneste universitetet i Norge som tilbyr studier i kvensk og har et etablert fagmiljø på området.
- **Vadsø museum – Ruija kvenmuseum** er ansvarsmuseum for kvensk/norskfinsk historie og kultur.

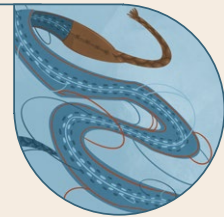
Fylkeskommunale og kommunale virksomheter

- **Fylkeskommunene** er det regionale folkevalgte styringsnivået i Norge. Viktige oppgaver omfatter videregående skoler, forvaltning av kulturminner og drift av en del kulturinstitusjoner.
- **Kommunene** har ansvar for helse- og sosialtjenester, barnehager og grunnskoler. Kommunene er dessuten ansvarlige for bibliotek, og står for en hel del frivillige kulturtiltak.
- **De kvenske språksentrene og Haltiin kväänisenterit – Halti kvenkultursenter IKS** jobber for å vitalisere kvensk språk i sitt virkeområde, gjennom en lang rekke aktiviteter.

Sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeidet med kvensk språk

- **Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto** er den største interesseorganisasjonen som jobber politisk for å styrke kvensk språk.
- **Kvääninuoret – Kvenungdommen** er en landsdekkende ungdomsorganisasjon under Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto, som arbeider med å fremme unge kvener/norskfinners interesser og for å utvikle blant annet kvensk språk.
- **Andre sivilsamfunnsorganisasjoner**, som for eksempel Den norske kirke, arbeider med å styrke kvensk språk.

Andre sentrale aktører som arbeider med styrking av kvensk språk

- **Ruijan Kaiku** er et fritt og uavhengig mediehus som primært produserer saker for og om kvener/norskfinner og kvenske forhold.
- **Ruija forlag** gir ut bøker om kvenske/norskfinske temaer, på norsk og på kvensk. Også andre forlag gir ut kvensk/norskfinsk litteratur.
- **Siivet AS** har gjennom 30 år produsert mer enn 40 kvenske filmer, mange av dem vist på NRK. Også andre aktører produserer film og serier om kvenske/norskfinske temaer.

Denne oversikten er ikke uttømmende. Også aktører som Kulturrådet, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, universiteter, Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken, Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Riksteatret, Riksscenen og Norsk filminstitutt, Karhutanssi Dance Company og andre, har aktivitet og oppfølging som er relevant for arbeidet med å bevare og styrke kvensk språk.

Bakgrunn

Kvener/norskfinner har status som nasjonal minoritet i Norge. Kvenene/norskfinnene er en språklig og etnisk minoritet med lang historisk tilknytning til Troms og Finnmark, men i dag bor kvener/norskfinner over hele landet. Ettersom noen omtaler seg som kvener og andre som norskfinner, har myndighetene valgt å omtale gruppen med skråstreksbetegnelsen kvener/norskfinner.

Kvensk er et finsk-ugrisk språk. Språket har status som nasjonalt minoritetsspråk i Norge. På begynnelsen av 1900-tallet var kvensk det dominerende språket i de kvenske bygdene i Nord-Troms og Finnmark. Det er ikke mulig å tallfeste antall språkbrukere i dag. Kvensk er nært beslektet med meänkieli, et minoritetsspråk som snakkes i Sverige, og med en gruppe nordfinske dialekter, som kalles Peräpohjola-dialektene/Peräpohjan murteet. Språket består av tre hoveddialekter: De vestlige dialektene som snakkes i Troms og i elvedalene i Vest-Finnmark, de østlige dialektene som snakkes i området rundt Varangerfjorden og i Pasvikdalen og dialekten som snakkes i Porsangerområdet. Det kvenske språket har gjennom historien også blitt påvirket av norsk, samisk, svensk og finsk. Kväänin kielitinka – Kvensk språkting vedtok i 2008 at det kvenske skriftspråket skulle bygges på et kompromiss mellom de ulike kvenske dialektene og samtidig ligge så nær meänkieli som mulig. Til tross for vedtak om variasjon i skriftspråket, har porsangervariateten blitt dominerende i nesten alle kvenske tekster.⁴

Ideen om en enspråklig nasjonalstat fikk fotfeste i Europa, og i Norge, på 1800-tallet. Norske myndigheter ønsket at etniske minoriteter skulle smelte sammen med det norske samfunnet, og i løpet av siste halvdel av 1800-tallet ble fornorskingspolitikken utviklet til en helhetlig politikk med mål om å få til et språkskifte til norsk og full assimilering av kvenene. Vitenskapen ga legitimitet til fornorskingspolitikken,

⁴ Räisänen, A-K., Eriksen, A, Kjærstad, T.B., Trosterud, T., 2024.

med skolen og kirken som kraftfulle instrumenter. Lengst i nord, i «de utsatte grensestrøk», ble utfordringene for nasjonsbyggingen sett på som spesielt store. Kvenene ble her vurdert som en sikkerhetsrisiko, og norske styresmakter var usikre på lojaliteten til kvenene i en eventuell konfliktsituasjon. Fornorskingspolitikken ble derfor også en viktig del av arbeidet med å trygge landets grenser i nord.

Evakueringen og nedbrenningen av store deler av Finnmark og Nord-Troms under andre verdenskrig førte til tap av språket og kulturen, og samfunnsprosesser som teknologisk og økonomisk modernisering og endringer i næringsstrukturer, har hatt fornorskende effekt.⁵

Fornorskingspolitikken ble iverksatt i en tid der skolen fikk en mer fremtredende plass i samfunnet. Kvensk (og finsk) var fra 1870 og fram til 1936 tillatt brukt som hjelpespråk i skolen i Finnmark og Nord-Troms. Med Lov om folkeskolen på landet fra 1936 fikk ikke elevene lenger bruke kvensk eller finsk som hjelpespråk. Først fra 1970 kom opplæring i kvensk og finsk gradvis i gang. Lov om grunnskolen i 1969 åpnet ikke for lese- og skriveopplæring på kvensk, men loven åpnet for kvensk som valgfag.⁶

Fornorskingspolitikken har hatt langvarige konsekvenser for kvensk språk. Antallet språkbrukere har gått kraftig ned og politikken har påvirket språkvalg i familier og lokalsamfunn. Overgangen til norsk har skjedd gradvis og ofte ubevisst i den private sfæren ved at mange foreldre sluttet å snakke kvensk til sine barn. Press fra norske myndigheter og skoleverket, og egne opplevelser med at det kvenske språket var en byrde, gjorde at mange vurderte at det var til barnas beste å bruke norsk.⁷ De som beholdt språket, måtte kjempe for å bruke det. I Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport uttrykker mange som har delt sin historie en følelse av tap, fordi de ikke fikk lære språket av sine foreldre og besteforeldre.⁸ Kommisjonsrapporten slår også fast at mange holdninger, samfunnsstrukturer og traumer som politikken har bidratt til, har blitt videreført til tross for at fornorskingspolitikken er avviklet.

I 1980-årene satte en politisk mobilisering fart blant kvenene/norskfinnene, med organisering av flere lokale foreninger, og etableringen av Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto (NKF-Rk) i 1987. NKF-Rk har i mange år arbeidet aktivt med, og vært en pådriver for, å bevare og utvikle kvensk språk og kultur. I 2008 opprettet organisasjonen en egen ungdomsforening, Kvääninuoret – Kvenungdommen. Også andre organisasjoner arbeider aktivt med kvensk/norskfinsk kultur. Med ratifisering av flere internasjonale konvensjoner, innføring av rettigheter i skolen og status som nasjonalt minoritetsspråk, har kvensk fått et sterkere vern. De siste tiårene har også institusjonsbygging, blant annet ved etableringen av Kväänin institutti – Kvensk institutt i 2005, og flere kvenske saksentre utover 2000-tallet, ført til vekst

⁵ Trosterud, T., 2008; Niemi, E., 2017; Sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023.

⁶ Niemi, E., 2017; Sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023.

⁷ Lane, P., 2010.

⁸ Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, 2023.

i kulturelle og språklige aktiviteter og til at stadig flere finner fram til sin kvenske/norskfinske identitet.

Norge står i dag i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Dette preger ikke bare forsvars-, sikkerhets- og utenrikspolitikken, men har også betydning for lokalsamfunn i Nord-Norge, hvor kvensk språk tradisjonelt har hatt en viktig plass. I denne situasjonen kan en styrket satsing på kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur være et bidrag til å bygge robuste og inkluderende lokalsamfunn. Kulturlivet – gjennom bibliotekene, frivilligheten, språksentrene og andre kulturinstitusjoner – bidrar til aktivt medborgerskap og sosial tilhørighet, og i en forlengelse av det, til styrket sivil motstandskraft.

2.1 Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak

Sannhets- og forsoningskommisjonen i Norge ble oppnevnt av Stortinget i juni 2018. Kommisjonens mandat var tredelt; for det første å foreta en historisk kartlegging av norske myndigheters politikk overfor samer og kvener/norskfinner, for det andre å se på ettervirkningene av fornorskingspolitikken i dag, og for det tredje å foreslå tiltak som bidrar til videre forsoning. I mai 2019 ble skogfinnene innfortolket i kommisjonens mandat.

Kommisjonen la fram sin rapport 1. juni 2023. Kommisjonsrapporten dokumenterer hvordan fornorskingspolitikken førte til at bruken av kvensk språk ble dramatisk redusert, og førte til et omfattende språkskifte fra kvensk til norsk. Språk og språkskifte er det mest frekvente temaet i personlige historier som kommisjonen har samlet inn.⁹ Etter gjennomgang av personlige historier og publisert forskning slår kommisjonen fast at konsekvenser av språktapet, og dermed fornorskingen, fortsatt er til stede i dag.

Kommisjonsrapporten er et viktig kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med kvensk språk.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble behandlet i Stortinget 12. november 2024. Stortingets innstilling inneholder 17 vedtak. Det første er Stortingets dype beklagelse for de overgrep fornorskingspolitikken innebar for samer, kvener/norskfinner og skogfinner. De øvrige 16 vedtakene er sendt til regjeringen for oppfølging. Vedtakene går over flere departementers fagområder. Kommunal- og distriktsdepartementet koordinerer oppfølgingen. Kommunal- og distriktsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for en stor del av vedtakene, mens

⁹ Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, 2023.

Justisdepartementet og Klima- og miljødepartementet har ansvar for oppfølging av ett vedtak hver.

Stortingets vedtak forplikter også senere regjeringer.

Boks 1: Anmodningsvedtak med relevans for kvensk språk

Flere av anmodningsvedtakene om sannhet og forsoning dreier seg om kvensk språk:

- **Vedtak 17**
Stortinget ber regjeringen gjennomgå status for aktive, lokale språk- og kulturarenaer for urfolk og nasjonale minoriteter og vurdere hva som er nødvendig for å sikre slike arenaer stabil drift over tid.
- **Vedtak 18**
Stortinget ber regjeringen gjennomgå språkopplæringen i samisk og kvensk, og iverksette tiltak for at flere barn skal lære språkene i opplæringsløpet. Samarbeidet mellom språksentre, kommuner, fylkeskommuner og andre relevante aktører innen språkopplæring bør styrkes. I dette arbeidet må hindringer identifiseres og tiltak for rekruttering av samisk og kvensk språkkompetanse til barnehage og skole forbedres.
- **Vedtak 19**
Stortinget ber regjeringen se på de økonomiske rammene for kommuner og fylkeskommuner sitt ansvar for språkutvikling.
- **Vedtak 20**
Stortinget ber regjeringen raskt komme tilbake til Stortinget med forslag til en nasjonal satsing på gjennomgående språkopplæring for kvensk og samiske språk fra barnehage til voksenopplæring.
- **Vedtak 21**
Stortinget ber regjeringen aktivt støtte opp under teknologiutvikling og nye undervisningsmuligheter som kan bidra til bedre tilgang på utdanning i og på kvensk og samiske språk, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
- **Vedtak 23**
Stortinget ber regjeringen følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 og komme tilbake til Stortinget med forslag til prioriteringer i statsbudsjettet for 2026.
- **Vedtak 30**
Stortinget ber regjeringen om en regelmessig rapportering om utviklingen av kvensk språk etter modell av dagens rapportering for de samiske språkene, og en vurdering av hva som er et hensiktsmessig omfang av en slik rapportering.

2.2 Tidligere planer for kvensk språk

Målrettet plan 2017–2021 – videre innsats for kvensk språk (Målrettet plan), som var den første nasjonale planen for kvensk språk, ble lansert i januar 2018. En egen plan for kvensk språk var et ønske som ble spilt inn av flere av deltakerne på en innspillskonferanse om kvensk språk som daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet arrangerte i 2016. I tillegg anbefalte Europarådets ekspertkomite i sin oppfølging av Norges 6. rapport om minoritetsspråkpakten at det ble utarbeidet en plan for kvensk språk.

Målrettet plan inneholdt en gjennomgang av hva som var gjort på feltet fram til 2017. Planen hadde tiltak på ulike områder, som barnehage, skole, informasjonsarbeid, tilskudd til kvensk språk og kultur og kvensk i det offentlige rom. I løpet av planperioden kom det også til andre tiltak for kvensk språk.

Kommunal- og distriktsdepartementet la fram en gjennomgang av Målrettet plan i 2023. Formålet med gjennomgangen var å få en oversikt over hva som samlet sett var oppnådd i perioden 2017–2022. Gjennomgangen ble gjort i samarbeid med statlige myndigheter som hadde ansvar for tiltak i planen, og sammen med en referansegruppe som var opprettet for arbeidet med gjennomgangen. Gjennomgangen viser at det har vært en positiv utvikling på mange felt i planperioden, men at det er behov for langsiktig innsats på mange områder.¹⁰ Arbeidet med ny handlingsplan bygger på gjennomgangen av Målrettet plan.

2.3 Rettslige rammer for kvensk språk

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27

Artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter trådte i kraft i 1976 og er en sentral bestemmelse i det internasjonale vernet av etniske, religiøse og språklige minoriteter. I artikkelen slås det fast at i de statene hvor det finnes slike minoriteter, skal de som tilhører disse, ikke berøves retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne og praktisere sin religion, eller bruke sitt språk. FNs menneskerettskomité har lagt til grunn at bestemmelsen også kan stille krav om positive tiltak fra myndighetenes side for å etterkomme forpliktelsene.¹¹

FNs konvensjon om barnets rettigheter har en tilsvarende bestemmelse i artikkel 30 om barn som tilhører en etnisk, religiøs eller språklig minoritet eller urbefolkning. Både FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs barnekonvensjon er inkorporert i menneskerettsloven og gjelder som norsk lov. Etter menneskerettsloven § 3 skal konvensjonene gis forrang dersom de er i motstrid med annen lovgivning.

¹⁰ Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023.

¹¹ FNs menneskerettskomité, General Comment No. 23, 1994.

Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter (rammekonvensjonen)

Norge ratifiserte Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter i 1999. Staten har med det forpliktet seg til å legge forholdene til rette for at nasjonale minoriteter skal kunne bevare og videreutvikle sin egenart, sine språk og sin kultur. Prinsippene om formell og reell likestilling mellom nasjonale minoriteter og majoritetsbefolkningen står sentralt. Et viktig prinsipp i rammekonvensjonen er dessuten at minoritetene skal sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og i offentlige anliggender, særlig i saker som berører dem.

Norge rapporterer på gjennomføringen av rammekonvensjonen hvert femte år. Siste rapportering var i 2025.

Europeisk pakt om regions- og minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten)

I 2005 vedtok den norske regjeringen at kvensk er et eget språk, og ikke en dialekt av finsk. Kvensk fikk da status som minoritetsspråk ved siden av romani og romanés.

Kvensk er definert som minoritetsspråk i Norge, og dermed beskyttet av minoritetsspråkpakten. Minoritetsspråkpakten ble ratifisert i 1993, og inneholder mer detaljerte og mer omfattende regler om språkrettigheter enn rammekonvensjonen.

Minoritetsspråkpakten slår fast at vern om de historiske regions- eller minoritetsspråkene i Europa er med på å holde oppe og utvikle kulturell rikdom og tradisjoner i Europa.

Norge rapporterer på gjennomføringen av minoritetsspråkpakten hvert femte år. Siste rapportering var i 2025.

UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003 (2003-konvensjonen)

Norge ratifiserte 2003-konvensjonen i 2007. Stortinget har bestemt at Norge skal vektlegge urfolks og nasjonale minoriteters immaterielle kulturarv i arbeidet med konvensjonen.¹² Kulturdirektoratet har fått i oppdrag å implementere konvensjonen.

2003-konvensjonen definerer immateriell kulturarv «som praksis, fremstillinger, uttrykk, kunnskap, ferdigheter – samt tilhørende instrumenter, gjenstander, kulturgjenstander og kulturelle rom – som samfunn, grupper og, i noen tilfeller, enkeltpersoner anerkjenner som en del av sin kulturarv».

Ord og språklige uttrykk er koblet til levende tradisjoner og praksiser som formidles mellom folk, ofte på tvers av generasjoner. I arbeid med vern og videreføring av immateriell kulturarv vil språket, både skriftlig og muntlig, kunne styrkes og utvikles.

¹² St.prp. nr. 73 (2005–2006); Innst. S. nr. 29 (2006–2007).

I arbeidet med 2003-konvensjonen har Kulturdirektoratet jevnlig dialog med kvenske/norskfinske aktører. Norge skal rapportere på gjennomføringen neste gang i 2027, deretter skal det rapporteres hvert fjerde år på UNESCOs kulturkonvensjoner.

Lov om språk (språkloven)

Språkloven begynte å gjelde 1. januar 2022 og inneholder regler for bruk av norsk og de andre språkene som Norge har et ansvar for – inkludert kvensk. Ansvaret for språkene ligger i alle sektorer av det offentlige, og ansvaret skal primært oppfylles som ledd i arbeidet med kjerneoppgavene i sektoren. Det betyr at ansvaret vil måtte variere med hva samfunnsoppdraget til organet er. Paragraf 1 bokstav c slår fast at offentlige organer skal «verne og fremje» de nasjonale minoritetsspråkene, herunder kvensk. Det betyr at det offentlige skal sette i verk flere positive tiltak for å øke bruken av kvensk enn det som følger direkte av den europeiske regions- og minoritetsspråkpakten. Paragraf 1 andre ledd bokstav c innebærer også at kvensk må vernes mot negative sanksjoner.

Etter § 6 har kvensk status som nasjonalt minoritetsspråk i Norge. Det overordnede utgangspunktet i Prop.108 L (2019–2020) er at kvensk skal sikres som levende brukspråk på et visst nivå, men at det ikke er gitt konkrete plikter om bruk av kvensk fra det offentlige selv. Å sikre kvensk språk dreier seg om å sikre en viktig del av kulturgrunnet for en gruppe som har status som nasjonal minoritet.

I § 6 slås det fast at kvensk er likeverdig med norsk – som språklig og kulturelt uttrykk. I dette ligger det ikke at kvensk spiller en lik rolle i det norske samfunnet som norsk språk gjør. Norsk er nasjonalt hovedspråk i Norge, jf. § 4 i språkloven, og et samfunnsbærende forvaltningsspråk.

Lov om stadnamn (stedsnavnloven)

Stedsnavnloven blir forvaltet av Kultur- og likestillingsdepartementet. Loven har som formål å ta vare på stedsnavn som kulturminner og gi felles regler for skrivemåten av stedsnavn i offentlig bruk. Stedsnavnloven skal sikre «omsynet til norske, samiske og kvenske stadnamn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler og konvensjonar». Når skrivemåten av et stedsnavn er fastsatt etter reglene i loven og er meldt inn til Sentralt stedsnavnregister (SSR) i Statens kartverk, skal alle offentlige organer bruke denne skrivemåten og på eget initiativ ta navnet i bruk.

Språkrådet er stedsnavntjeneste for norske og kvenske stedsnavn. De skal gi tilråding til vedtaksorganet (for eksempel kommuner) når kvensk navn skal vedtas og brukes av det offentlige. Det er enkelte særregler i loven og forskriften som gjelder kvenske og samiske stedsnavn og bruk av navnene i flerspråklige områder.

Stedsnavn er språklige kulturminner som Norge har et særlig ansvar for å ivareta gjennom ratifikasjonen av UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven. SSR kommer inn under det artikkel 12 i konvensjonen omtaler som fortegnelser eller register over immateriell kulturarv.

Lov om grunnskuleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsloven)

Opplæringsloven regulerer rettigheter og plikter knyttet til grunnopplæringen i Norge (grunnskole og vidaregåande opplæring). Opplæringslovens kapittel 3 inneholder bestemmelser om særskilte språkrettigheter. I § 3-3 heter det at elever i grunnskolen i Troms og Finnmark med kvensk/norskfinsk bakgrunn har rett til opplæring i kvensk eller finsk. For elever på 1. til 7. trinn er det foreldrene til eleven som velger om eleven skal ha slik opplæring. Elever på 8. til 10. trinn velger dette selv.

Med ny opplæringslov som trådte i kraft 1. august 2024, ble retten gjort individuell i Troms og Finnmark. Det innebærer at det ikke lenger er krav om et minsteantall elever i faget, slik det var tidligere. Kommuner utenfor Troms og Finnmark kan velge å tilby faget, men elevene har ikke en rett til å få slik opplæring, og kommunene mottar ikke tilskudd for opplæringen. Retten til opplæring i kvensk eller finsk gjelder bare for grunnskolen, ikke vidaregåande opplæring. Vidaregåande skoler kan likevel velge å tilby slik opplæring.

Etter den nye opplæringsloven § 14-4 kan deler av grunnopplæringen gjennomføres som fjernundervisning dersom det er gode grunner for det og det vurderes som trygt og pedagogisk forsvarlig. Det innebærer at opplæringen i kvensk eller finsk kan gis som fjernundervisning når det ikke finnes lærere som kan gi opplæringen på nærskolen.

2.4 Kommunene og fylkeskommunenes arbeid med kvensk språk

Kommuner og fylkeskommuner er selvstendige, folkevalgte og selvstyrte organer, og økonomisk og juridisk rammestyring er et hovedprinsipp for den statlige styringen av kommunene og fylkeskommunene. Det innebærer at kommunene og fylkeskommunene skal ha et handlingsrom, slik at de kan fungere som lokale demokratier som kan gjøre tilpasninger av tjenestene etter lokale behov.

Kommunene har ansvar for mange viktige tjenester, som grunnskuleopplæring og helse- og omsorgstjenester. Dette ansvaret er forankret både i nasjonalt lovverk og internasjonale forpliktelser. En undersøkelse om kommuners kjennskap til og arbeid med menneskerettigheter viser at det er lite kjennskap til Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter i kommunene.¹³ I arbeidet med handlingsplanen for kvensk språk har Kommunal- og distriktsdepartementet mottatt en rekke innspill som tematiserer kommunenes tilrettelegging for kvenske/norskfinske innbyggere.

¹³ Norges institusjon for menneskerettigheter, 2021.

Også fylkeskommunene utfører viktige samfunnsoppgaver og tilbyr tjenester for befolkningen, som videregående opplæring, har ansvar for en del kulturinstitusjoner og for forvaltning av kulturminner og kulturmiljø.

Språkrådet har i 2025 gitt ut en veileder til kommuner med anbefalinger om hvordan de kan arbeide med å synliggjøre og styrke nasjonale minoritetsspråk.¹⁴

Kommunal- og distriktsdepartementet inviterte til et møte med kommuner og fylkeskommuner i Troms og Finnmark i september 2025. I møtet fikk kommunene og fylkeskommunene anledning til å fortelle om sitt arbeid med kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, og belyse hva som er de største utfordringene de møter. Det finnes flere gode eksempler på praksis og prosjekter i fylkeskommunene og kommunene, og innspillene tydeliggjør at det kvenske/norskfinske perspektivet i økende grad er inkludert som en naturlig del når kommunene og fylkeskommunene utarbeider strategier og planer. For å styrke arbeidet med kvensk språk lokalt er det avgjørende å forankre arbeidet i hele fylkeskommunens og kommunens virksomhet.

Flere kommuner og fylkeskommuner melder om at det er barn og unge, også i videregående opplæring, som ønsker å lære kvensk. Mangel på lærere med kvensk kompetanse er imidlertid en utfordring. Dette gir seg blant annet utslag i at flere kommuner ikke greier å oppfylle lovpålagte krav til undervisning.¹⁵ Stimuleringsordninger, tilbud om større stillingsprosenter og bedre koordinering av ressursene som er tilgjengelige, ble nevnt som eksempler på tiltak for å møte mangelen på lærere.

Mangel på arenaer for å bruke det kvenske språket, var et annet tema som ble løftet fram i møtet mellom Kommunal- og distriktsdepartementet, fylkeskommunene og kommunene. Flere kommuner pekte på behovet for langsiktige finansieringsordninger for kommuner som ønsker å sette i gang prosjekter med kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Noen kommuner og fylkeskommuner er opptatt av å benytte alle tilgjengelige tjenester for å tematisere kvensk språk og kultur, som kulturskoler, helsestasjoner, eldresentre, Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken. Det er et stort potensial for å inkludere kvenske perspektiver på flere arenaer i mange kommuner og fylkeskommuner. Kulturskolene er ett eksempel på en slik arena.

¹⁴ Språkrådets veileder: https://sprakradet.no/wp-content/uploads/Nasjonale-minoritetssprak_BM_WEB_Enkeltsider.pdf

¹⁵ Sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023.

Boks 2: Norsk-kvensk fraseordbok for pleie og omsorg

For personer som har eller har hatt kvensk som morsmål, vil det kvenske språket i noen sammenhenger være det språket de forstår best når de blir eldre. At helse- og omsorgspersonell kan noen ord og uttrykk på kvensk språk vil kunne bedre både kommunikasjonen mellom helse- og omsorgspersonell og kvenske/norskfinske personer, og livskvaliteten til eldre kvener/norskfinner.

Kväänin institutti – Kvensk institutt har utviklet en norsk-kvensk ordbok med kvenske ord og fraser, som skal fungere som et verktøy for helse- og omsorgspersonell i møte med eldre kvener/norskfinner.

2.5 Situasjonen for kvensk språk i dag

UNESCO har utformet en klassifisering som kan benyttes for å vurdere hvor livskraftig et språk er.¹⁶ Situasjonen for kvensk språk er ikke omtalt av UNESCO.¹⁷ Ut fra faktorene som UNESCO har lagt til grunn, kan imidlertid språket klassifiseres som et alvorlig truet språk. Det innebærer blant annet at antall talere er få og i hovedsak er i eldre generasjoner, og at språket brukes på få arenaer i samfunnet.

Det registreres ikke offisiell statistikk over etnisk tilhørighet eller språk i Norge. Det er både historiske og personvernmessige årsaker til dette. Det tallmessige grunnlaget for å beskrive situasjonen for kvensk språk i dag er derfor begrenset. Det finnes ikke statistikk over hvor mange enkeltpersoner eller familier som bruker kvensk helt eller delvis som dagligspråk, eller antall personer som forstår språket. Sannhets- og forsoningskommisjonen har i sitt arbeid kun funnet noen få tilfeller i 2020-årene der barn lærer kvensk hjemme av foreldrene.¹⁸ Det har vært forsøkt å anslå antall språkbrukere, men disse anslagene er svært usikre. Antallet språkbrukere oppgis i noen sammenhenger å være mellom 1500 og 10 000.¹⁹ Ifølge Norske kvener forbund – Ruijan Kvääniliitto er det mellom 2000 og 8000 personer som snakker kvensk i dag.²⁰ På FNs nettsider oppgis tallet på talere å være mellom 2000 og 5000, inkludert både første- og andrespråksbrukere.²¹

¹⁶ UNESCO Ad Hoc Expert Group on Endangered Language, 2003.

¹⁷ Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023.

¹⁸ Sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023.

¹⁹ Schall, V., 2017.

²⁰ Norske kvener forbund – Ruijan kvääniliittos innspill til ny handlingsplan for kvensk språk, 19. november 2025.

²¹ FNs høykommissær for menneskerettigheter, u.å.: <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/kven>

Andre indikatorer som kan si noe om situasjonen for kvensk språk i dag, er antall elever som har språket som fag i utdanningssystemet. I grunnskolen har elever i Troms og Finnmark med kvensk/norskfinsk bakgrunn, rett til opplæring i kvensk som andrespråk. Skoleåret 2025–2026 var det registrert 73 elever fra 1. til 10. trinn i faget.²² I 2025 mottok 19 barnehager støtte til arbeid med kvenske aktiviteter i barnehagen. I 2024 fullførte sju personer årsstudium i kvensk ved i UiT Norges arktiske universitet.²³ I perioden 2019–2025 var det to personer som fullførte bachelorgrad med studieretning i kvensk.²⁴ Det er også flere studenter som fullfører enkeltemner i kvensk og emner knyttet til kvenske studieprogram.

Aktivitetsnivået blant kvenske/norskfinske kulturaktører og institusjoner er høyt og økende. Forlag, film- og medieaktører, språksentre, aviser, museer og teateret bidrar til synliggjøring og bruk av språket, rettet mot mange aldersgrupper. Bruken av kvenske ordbøker har økt betydelig over mange år. I 2025 var det like under 630 000 oppslag i kvenske ordbøker.²⁵ Til sammenligning var det i 2014 i underkant av 1000 oppslag.²⁶ De senere årene er det også etablert nye kvenske/norskfinske kultur- og kunstorganisasjoner, og flere eksisterende aktører har styrket sin virksomhet. Aktivitet på kulturfeltet er beskrevet mer utførlig i kapittel 4.

²² Udir.no: <https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/115/unit/1/>

²³ Kvalifikasjonene ble oppnådd i 2024, mens registreringen ble ført opp i 2025.

²⁴ Hkdir.no: <https://dbh.hkdir.no/>

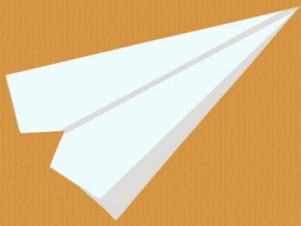
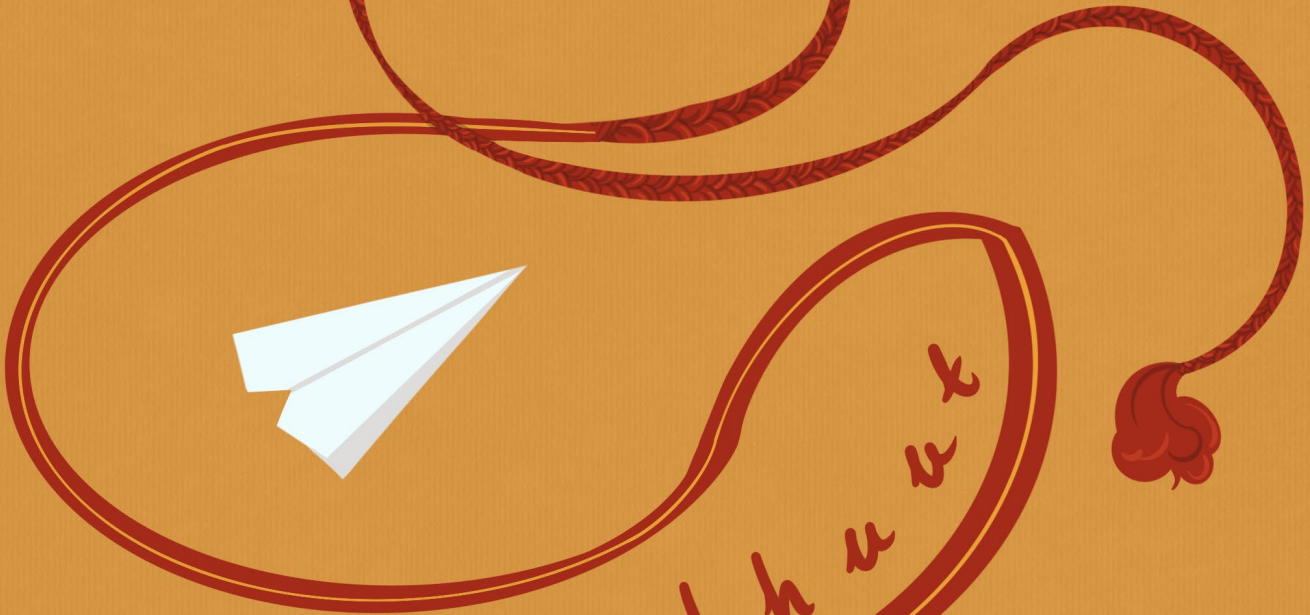
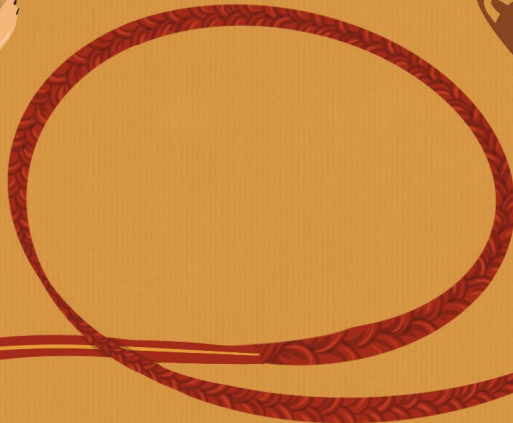
²⁵ Tallene gjelder både norsk/kvensk og kvensk/norsk ordbøker på nett.

²⁶ Räsänen, A-K., Eriksen, A, Kjærstad, T.B., Trosterud, T., 2024.

z u k e e t

oppirit

puhhuet

Å lære

Handlingsplanen for kvensk språk skal bidra til at flere skal få mulighet til å lære det kvenske språket. Språklæring skjer på ulike arenaer i samfunnet; gjennom den formelle opplæringen, ikke-formelle opplæringsaktiviteter eller på uformelle arenaer. Regjeringen videreutvikler og iverksetter tiltak i det formelle opplæringsløpet – fra barnehage, via grunnskole og videregående opplæring til høyere utdanning. Innsatser i opplæringsløpet forventes å ha positive ringvirkninger. At flere barn møter kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur i barnehage, kan bidra til at flere velger faget kvensk eller finsk som andrespråk i skolen. Videre vil et økt antall elever som tar faget i grunnopplæringen, kunne øke rekrutteringen til studier i kvensk i høyere utdanning. På sikt vil dette kunne bidra til økt tilgang på personer med kompetanse i kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur for yrker innen opplæring, kultur og andre sentrale samfunnsområder.

3.1 Barnehage

Det er i dag få barn som vokser opp i hjem hvor det snakkes kvensk, og tidlig og god språkstimulering i barnehagen har stor betydning for å lære språket. Barnehageloven inneholder ikke egne rettigheter om språk i barnehagen, men det følger av barnehageloven § 2 tredje ledd at barnehagen skal ta hensyn til barnas etniske og kulturelle bakgrunn, og rammeplanen for barnehagen har et tydelig flerspråklig perspektiv. Barna skal føle seg sett og anerkjent for den de er, og personalet skal «synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer».²⁷

²⁷ Udir.no: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/?depth=0>

Utdanningsdirektoratet har utviklet og utvikler støttemateriell og veiledning til rammeplanen til barnehagesektoren, deriblant ressurser for å øke kompetanse og kvalitet i arbeidet med flerspråklighet i barnehagen. Disse er tilgjengelige på udir.no.

Barnehagene jobber på ulike måter for å fremme kvensk språk i barnehagen. Flere barnehager tilbyr «språkdusjer», hvor barna møter kvensk språk gjennom fortellinger, rim, regler og sang. Mange barnehager legger også til rette for møter med kvenske ord, begreper og tradisjoner gjennom temaer som de åtte årstider og matauk. Tilgang på kvenske bøker, bilder og gjenstander og tilrettelegging for kunst- og kulturaktiviteter kan skape både gjenkjennelse og nysgjerrighet.

I arbeidet med å styrke kvensk i barnehagen drar mange barnehager god nytte av samarbeid på tvers og med kompetansemiljøer i nærområdet, som biblioteker, museer, språksentre og ressurspersoner i lokalmiljøet.

I forrige planperiode²⁸ ble det opprettet en prosjektstøtteordning for arbeid med kvensk i barnehager i Troms og Finnmark, hvor det hvert år er satt av midler i statsbudsjettet til denne type aktiviteter i barnehagene og/eller kompetanseutvikling for ansatte. Barnehager og eiere kan søke Utdanningsdirektoratet om midler, og direktoratet opplever en økning i antallet søknader fra ordningen ble opprettet og frem til i dag. I 2025 mottok 19 barnehager støtte, og det ble utdelt 1,35 millioner kroner.

²⁸ Målrettet plan 2017–2021 – videre innsats for kvensk språk.

Boks 3: Ameliahaugen barnehage – kvensk språk i hverdagen

Ameliahaugen barnehage i Tromsø er en av barnehagene som har fått prosjektstøtte gjennom Utdanningsdirektoratets ordning. Kväänin institutti – Kvensk institutt har bidratt med kompetanseheving i kvensk språk, kultur, historie og samfunn for hele personalet.

I barnehagen får barna møte kvensk språk gjennom lek, sang, fortellinger og samtaler. Personalet har utviklet eget språkmateriell til bruk i hverdagssituasjoner som måltider, påkledning og lek, med fargerike plansjer, plakater og støttekort med ord, uttrykk og sanger.

Barnehagen har kjøpt inn tradisjonelle guksaer (håndlagde trekopper) som er gravert med kvenske ord og brukes på turer og i samlingsstunder, de har også kjøpt inn tradisjonsinstrumentet kantele (et strengeinstrument). To av de ansatte har fått opplæring i å spille på instrumentet og innsikt i tradisjon, bruk og vedlikehold. Barna har blitt kjent med instrumentet og historien, fått prøve å spille og lært seg flere tradisjonelle og nye kvenske sanger.

Kvenske fortellinger og tospråklige eventyr er en del av det årlige eventyrprosjektet i barnehagen, der barna får dramatisere og delta i teater. Kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur får også en ekstra plass i *kvensk uke* i mars og *kvensk språkuke* i april. Her får barna prøve seg på praktisk-estetiske prosjekter med naturmaterialer, og møter en variert meny med for eksempel blodpannekake og pannelapskaus.

Barnehagen legger vekt på å skape positive holdninger, slik at barna kjenner glede og stolthet over å være en del av en flerspråklig kulturarv. Slik bygges grunnlaget for livslang språklig nysgjerrighet og identitet.

3.2 Grunnskole og videregående opplæring

Læreplaner

Overordnet del av læreplanverket (LK20/LK20S) inneholder verdier og prinsipper for grunnopplæringen, på tvers av trinn og fag. Her er det vektlagt at «[a]lle elever skal få erfare at det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og i samfunnet» (del 1.2). Videre heter det at «[s]kolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap» (del 1.3). Overordnet del omtaler de fem folkegruppene som har status som nasjonale minoriteter i Norge og stadfester at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene.

I tillegg inneholder flere av læreplanene for fag, som norsk og samfunnsfag, mål som skal bidra til kompetanse om kultur, språk og identitet i lys av minoritets- og majoritetsperspektiver.

Opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk

Læreplanen i faget kvensk eller finsk som andrespråk legger vekt på muntlig og skriftlig kommunikasjon, språket som system og kvensk/norskfinsk kultur og samfunn.

Kommuner og fylkeskommuner skal informere elever og foresatte om deres rettigheter etter opplæringsloven. Utdanningsdirektoratet har oppdaterte nettsider på [udir.no](https://www.udir.no) om retten til opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk som kan benyttes i dette arbeidet.²⁹ Udir.no har også informasjonfilmer og motivasjonsfilmer rettet mot elever og foresatte.³⁰

Det har over tid vært et beskjedent elevtall i kvensk som andrespråk, men det har vært en positiv utvikling de siste årene. I skoleåret 2025/2026 var det registrert 73 elever fra 1. til 10. trinn i kvensk.³¹ Det var registrert to elever i faget i videregående opplæring skoleåret 2024/2025.³² Det er få lærere som underviser i kvensk som andrespråk, og disse underviser gjerne flere elevgrupper på ulike skoler. Statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomfører årlige etterutdanningskurs for lærere i kvensk og finsk som andrespråk, hvor lærerne kan få påfyll av kompetanse og dele erfaringer.

Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren i Troms og Finnmark forvalter tilskuddsordninger for kommuner, fylkeskommuner og private grunn- og videregående skoler godkjent etter privatskoleloven som gir opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk i grunnopplæringen. Tilskuddsordningen for grunnskolen er begrenset til Troms og Finnmark, men det gjelder ikke tilskuddsordningen for videregående opplæring. Formålet med tilskuddene er å bidra til at elever får opplæring i kvensk eller finsk i grunnskolen i henhold til opplæringsloven § 3-3 og får muligheten til opplæring også i videregående opplæring selv om det ikke er en rettighet.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har forvaltningsoppgaver knyttet til tilskudd til studiepermisjoner for videreutdanning i kvensk eller finsk for lærere i grunnopplæringen, hvor statlige skoler også omfattes. Tilskuddet til studiepermisjoner for videreutdanning i kvensk eller finsk gis for å styrke læreres kompetanse i språkene.

²⁹ Udir.no: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagspesifikk-stotte/Om-retten-til-opplaring-i-kvensk-eller-finsk/>

³⁰ Udir.no: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagspesifikk-stotte/opplaring-i-kvensk-eller-finsk/>

³¹ Udir.no: <https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/115/unit/1/>

³² Udir.no: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/fagvalg-i-videregaende-skole/fagvalg-vgs/>

Læremidler og læringsressurser

Statsforvalteren i Troms og Finnmark forvaltet gjennom flere år en økonomisk støtteordning for utvikling av læremidler i kvensk. I 2022 tok Utdanningsdirektoratet over forvaltningen, og ordningen ble en del av tilskuddsordning for læremidler i smale fag. Det har disse årene vært satt av fire millioner kroner årlig i statsbudsjettet til dette formålet, og det har vært en økning i antall søknader. Dette har resultert i flere læremidler på markedet, og flere er under utvikling. Noen av læremidlene er åpne og gratis tilgjengelig, mens andre krever innlogging og/eller lisens. Innspill fra lærere og referansegruppen som er satt ned for å gi innspill til handlingsplanen, tyder på at det er noen utfordringer med tilgang til læremidler, særlig for lærere som underviser ved flere skoler. Det er fortsatt behov for flere læremidler og læringsressurser for å dekke kompetansemålene i læreplanen etter ulike trinn og for å tilpasse læremidlene til undervisningssituasjonen.

Læremiddelkatalogen er en nasjonal oversikt over digitale læremidler og tjenester i grunnopplæringen.³³ Læremiddelkatalogen leveres av Sikt og ble publisert første gang i 2024. Katalogen er under utvikling, og flere læremidler legges inn fortløpende. Målet er at katalogen skal gi lærere og skoler en bedre oversikt over hva som er tilgjengelig i ulike fag og til ulike trinn, eksempelvis i faget kvensk eller finsk som andrespråk.

Kvensk og finsk som fremmedspråk

For skoler som har kompetanse til det, er det mulig å tilby kvensk og/eller finsk som fremmedspråk. Hvis en elev behersker kvensk, kan eleven gå opp til eksamen som privatist og få språket godskrevet som programfag selv om skolen ikke tilbyr undervisning i faget.

Øvrige ordninger som fremmer kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur i opplæringen

Den nasjonale ordningen «Den kulturelle skolesekken» bidrar til at elever får oppleve kunst og kultur gjennom opplæringen. Ordningen skal blant annet bidra til å styrke norsk språk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark disponerer søkbare midler for kommuner som gir opplæring i kvensk. Midlene benyttes eksempelvis til hospitering eller besøk på tvers av skoler og kompetansemiljøer for kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

Skolebibliotekene har en viktig rolle i å fremme leseglede og skal bidra til å fremme et bredt spekter av litteratur som ivaretar mangfoldet i samfunnet. Regjeringens leselyststrategi inneholder tiltak for å styrke Kulturrådets arbeid med litteratur på nynorsk, samiske språk og nasjonale minoritetsspråk. Leselyststrategien kan bidra til å øke tilgangen på aldersadekvat litteratur på kvensk for elever. Se nærmere om kvensk litteratur i kapittel 4.5.

³³ Læremiddelkatalogen: <https://laeremiddelkatalogen.sikt.no/>

3.3 Høyere utdanning

UiT Norges arktiske universitet har studier i kvensk og finsk språk, kultur og litteratur – med årsstudium i kvensk og bachelor- og mastergradsprogram i kvensk og finsk. Alle studiene tilbys i Tromsø. UiT har også doktorgradsstudier i tre fagretninger relevant for kvensk.

Årsstudiet i kvensk ble etablert i 2006 og bachelorprogrammet i 2018. Årsstudiet tilsvarer første år av bachelorstudiet og kan brukes som del av dette eller som valgfag (60 studiepoeng) innenfor andre fag. Bachelorprogrammet har én studieretning i kvensk og én i finsk og har opptak annethvert år, neste gang i 2027.

Kandidater med mastergrad i kvensk, eller i et annet fag der 60 studiepoeng kvensk inngår som valgfag, kan kvalifisere seg som lærere i kvensk ved å ta praktisk-pedagogisk utdanning.

Kandidater med fullført lærerutdanning kan få slettet inntil 50 000 kroner av studie gjelden i Statens lånekasse for utdanning, dersom de har 60 studiepoeng eller mer i kvensk som del av, eller i tillegg til, lærerutdanningen.

TILTAK

1. Videreutvikle ordning med prosjektstøtte til barnehager

Ordningen med prosjektstøtte til barnehager videreføres og videreutvikles. Regjeringen vil vurdere å utvide ordningen utover Troms og Finnmark. Dette kan bidra til at barn med kvensk bakgrunn som bor andre steder i landet, også kan møte kvensk språk og kultur i barnehagen.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

2. Bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere endringer i opplæringsloven

Per i dag er retten til opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk begrenset til elever i grunnskoler i Troms og Finnmark. Kommuner og fylkeskommuner kan velge å tilby faget til elever i andre kommuner og i videregående opplæring. Kunnskapsdepartementet vil starte et utredningsarbeid for å skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag om behovet for endringer i opplæringsloven og hvilke forutsetninger som må ligge til grunn for eventuelle lovendringer. Samlet kan dette styrke rekrutteringen til høyere utdanning i kvensk språk og til læreryrket.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

3. Utvide tilskuddsordningen for opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk i grunnskolen

Kunnskapsdepartementet vil gjøre endringer i tilskuddsordningen for opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk i grunnskolen, slik at kommuner og private grunnskoler godkjent etter privatskoleloven utenfor Troms og Finnmark kan søke og motta midler gjennom ordningen. Gjennom utvidelsen vil det være mulig å tilby opplæring til elever i kvensk eller finsk som andrespråk på grunnskolenivå over hele landet.

Tiltaket finansieres innenfor Kunnskapsdepartementets gjeldende budsjетtrammer.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

4. Utrede muligheter og løsninger for økt bruk av fjernundervisning

Ny opplæringslov gir økt adgang til bruk av fjernundervisning når det er gode grunner for det, og det vurderes som trygt og pedagogisk forsvarlig. Dersom kommunen ikke har tilgang til stedlige lærere i kvensk, vil dette være en god grunn til å gi deler av opplæringen gjennom fjernundervisning.

Kunnskapsdepartementet vil utrede behovet for et felles rammeverk og mulighetene for felles løsninger for fjernundervisning i opplæringen i kvensk eller finsk som andrespråk. Utredningen vil bygge på erfaringer fra arbeidet som er gjort for å styrke kvalitet i fjernundervisning i samisk.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

5. Øke tilgang på læremidler, læringsressurser og -verktøy

Tilskuddsordningen for utvikling av læremidler i faget kvensk eller finsk som andrespråk videreføres og videreutvikles for å sikre at det utvikles læremidler av ønsket kvalitet og at elever, lærere og skoler har tilgang til disse.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

6. Kompetanseutvikling

Regjeringen har utviklet et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehager og skoler. Det skal bidra til å gi lærere og andre ansatte i laget rundt barn, unge og voksne gode muligheter for kompetanseutvikling og møte utfordringene i barnehage og skole. De to tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling skal bidra til at alle grupper ansatte får kompetanseutvikling ut fra lokale behov, og i samarbeid med universiteter, høyskoler eller fagskoler. I ny tilskuddsordning for videreutdanning er det barnehage- og skoleeier som skal vurdere hvor mange, hvem og innenfor hvilke fagområder ansatte skal få videreutdanning, herunder kompetanse i kvensk språk og kultur.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark mottar midler for å gjennomføre årlige nettverkssamlinger for kunnskaps- og erfaringsdeling mellom lærere som underviser i kvensk og finsk som andrespråk. Finansieringen videreføres.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

7. Utvikle insentiver for å motivere ungdom til å velge kvensk som andrespråk

Det er få elever som har kvensk som fag i videregående skole. For å motivere elever til å velge kvensk setter regjeringen i gang et prøveprosjekt hvor Kväänin institutti – Kvensk institutt skal utvikle insentiver for å motivere ungdom til å velge kvensk språk i opplæringen.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

8. Tilby enkeltemne i kvensk

UiT arbeider med å utvikle et enkeltemne på 10 studiepoeng i kvensk med start høsten 2026. Emnet vil kombinere fysiske samlinger med digital undervisning og språktrening. Et viktig formål med tiltaket er å se om det kan bidra til bedre rekruttering til studier i kvensk.

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

9. Tilrettelegge for at flere studenter fullfører studier i kvensk

Årsstudium og bachelorstudiet i kvensk ved UiT er samlingsbaserte studier. Regjeringen vil tilrettelegge for at flere studenter fullfører studier i kvensk, ved å dekke utgifter som studentene har ved å delta på samlinger.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

Minum kopi
Minum teh
Minum aaret

Å bruke

Kvenske språkbrukere mangler møteplasser hvor de kan snakke, høre og lese kvensk, både de som har vokst opp med språket, og de som er i ferd med å lære kvensk. Flere aktører jobber med å lage slike møteplasser.

Språk, kunst og kultur henger tett sammen. Museer, arkiv, teatre, festivaler, bibliotek og språk- og kultursentre kan gi kvensk språk et levende bruksområde. Når språket i økende grad brukes på disse arenaene, blir det mer synlig og relevant for både kvenstalande og majoritetsbefolkningen. Videreføring av håndverks-tradisjoner bidrar til bruk av spesifikke kvenske begreper og terminologi. Ulike tilskuddsordninger som fremmer kultur kan bidra til gode vilkår for videreføring av kvenske/norskfinske tradisjoner og utvikling av nye kunst- og kulturuttrykk der kvensk språk inngår.

Vadsø museum – Ruija kvenmuseum er ansvarsmuseum for kvensk/norskfinsk historie og kultur. Museet hadde nærmere 8000 besøkende i 2025, hvorav litt over 1000 var barn som deltok på organiserte aktiviteter. Flere museer i Troms og Finnmark dokumenterer, forsker på og formidler kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Museene samarbeider ofte med lokale aktører, for eksempel språksentre, i arbeidet med å synliggjøre kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Dette arbeidet er en del av museenes samfunnsrolle.

Kvenske språkbrukere bor spredt over store geografiske områder. Medier som NRK Kvääni og Ruijan Kaiku har en viktig rolle i å gjøre kvensk språk tilgjengelig i den enkelte språkbrukers dagligliv.

Kväänin institutti – Kvensk institutt sitt arbeid, inkludert musikkprosjekter, videreføring av tradisjonelle kulturuttrykk og håndverkstradisjoner, bidrar til å skape nye språkarenaer. I 2015 og 2016 gjennomførte UiT Norges arktiske universitet, Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto og Kväänin institutti – Kvensk institutt et prosjekt hvor de koblet studenter som lærte kvensk ved UiT sammen med mentorer, ofte eldre kvenske språkbrukere.³⁴ Gjennom prosjektet ble det skapt uformelle læringssituasjoner hvor studentene kunne styrke sine muntlige ferdigheter, både når gjaldt å snakke og forstå kvensk.

Nasjonale og regionale aktører, som for eksempel bibliotek, museer og teatre, har et eget ansvar for å synliggjøre kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, jf. språkloven § 1. Regjeringen vil bidra til synliggjøring og formidling av kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur gjennom å styrke styringssignalene til statlige virksomheter og økonomisk styrking av kvenske medier og kompetansmiljøer. Statlige virksomheter som Kulturtanken og Norsk filminstitutt har fått spesifikke oppdrag om å styrke nasjonale minoriteters kultur, språk og identitet, gjennom samarbeid og innholdsproduksjon.

Det har i løpet av de siste årene blitt opprettet et kvensk dansekompani, Karhutanssi (2025) og et kunstnerforbund, Kvensk kunstnerforbund – Kväänitaitheilijät (2023). Kvensk kunstnerforbund – Kväänitaitheilijät har siden 2021 arrangert Kvenbiennalen – Kväänibiennaali. I løpet av 2026 skal det opprettes en kvensk musikerorganisasjon. KvääniiÄänii, som startet opp i 2011, er et amatørkor som synger på kvensk.

³⁴ Niiranen, L., 2021.

Boks 4: Den norske kirkes arbeid med kvensk språk

Den norske kirke er en landsdekkende folkekirke. Kirkene kan fungere som konkrete språkarenaer som møter folk i alle alderstrinn og livsfaser, som dåp, trosopplæring, konfirmasjon, vigsel og begravelse. Kirken markerer Kvenfolkets dag og andre kulturarrangementer.

Kirkemøtet erkjente i 2024 kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirkerådets handlingsplan for sannhet og forsoning (2025–2027) inneholder flere punkter som er relevante for arbeidet med å styrke kvensk språk.

Bruk av kvensk språk i kirkene, særlig nord i landet, kan bidra til synliggjøring og statusheving av kvensk språk. De siste årene har det blitt utformet et kvensk salmehefte og en 4-årsbok på kvensk som deles ut til menighetenes fireåringer. Bibelselskapet har fått midler til et forprosjekt om oversettelse av bibelen til kvensk. Den norske kirke jobber med å få på plass et permanent kvensk kirkeråd.

4.1 Språk- og kultursentre

De kvenske språksentrene og Haltiin kväänisentteri – Halti kvenkultursenter IKS er viktige aktører i arbeidet med å styrke og utvikle kvensk språk lokalt. I dag finnes det kvenske språksentre i Kvænangen, Storfjord, Porsanger, Vadsø og Alta, i tillegg til Haltiin kväänisentteri – Halti kvenkultursenter IKS. Språksentrene mottar driftstilskudd over tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Ordningen forvaltes av Kulturdirektoratet. Driftstilskuddene til språk- og kultursentrene har økt de siste årene, noe som har bidratt til at de fleste sentrene har kunnet utvide driften. En overvekt av sentrene har nå to eller flere årsverk.

De kvenske språksentrene og Halti kvenkultursenter – Haltiin kväänisentteri IKS har stor aktivitet, på en rekke områder og for flere aldersgrupper. Sentrene møter språkbrukere i deres lokalmiljø, og står i en særegen posisjon når det gjelder å kunne tilrettelegge for språklæring og språkoverføring mellom generasjoner.

Språksentrene møter imidlertid noen utfordringer knyttet til manglende forutsigbarhet for ansettelser og utfordringer med å rekruttere personer med kvensk språkkompetanse. Språksentrene må gjøre valg innenfor de økonomiske rammene de har til rådighet, noe som ofte medfører at det er barn og unge som prioriteres, på bekostning av voksne og eldre språkbrukere.

Flere av sentrene er samlokalisert med samiske språksentre og andre kulturaktører, og de samarbeider med andre kvenske og samiske språksentre, lokale kvenforeninger

og andre der det er mulig. Språksentrene har dannet sitt eget nettverk, Kväänin kieliverkko.

Kulturdirektoratet har gitt tilskudd til to forprosjekter for å vurdere og etablere kvenske språksentre i Kåfjord og Tromsø.

4.2 Prosjekter som skal bidra til å revitalisere kvensk språk

Gjennom tilskuddsordningen for prosjekttilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur er det flere prosjekter i gang som skal bidra til bruk og synliggjøring av kvensk språk. Kulturdirektoratet forvalter tilskuddsordningen. Kulturdirektoratet mottar blant annet søknader om tilskudd til produksjon av filmer og serier på kvensk, til bøker og teatermanus, til prosjekter som handler om synliggjøring av kvensk/norskfinsk kultur, og til en rekke ulike arrangementer.

En rekke andre tilskuddsordninger bidrar også til prosjekter med formål å videreføre og utvikle kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

4.3 Stedsnavn

Kvenske stedsnavn er viktige i arbeidet med å gjenreise det kvenske språket. Gjennom bruk av kvenske stedsnavn, og ved å ha disse navnene på skilt og kart, synliggjøres kvensk i hverdagen og viser at språket kan brukes side om side med norsk og samisk. Stedsnavn er også viktige språklige kulturminner.

Språkrådet er stedsnavnstjeneste for kvenske stedsnavn og gir råd om skrivemåten av stedsnavnene og prosessen med å få navn vedtatt. Språkrådet forvalter tilskuddsordningen for innsamling av stedsnavn, hvor det også blir gitt tilskudd til innsamling av kvenske stedsnavn. Søknadene behandles i samme søknadsrunder som norske, skogfinske og samiske stedsnavn. Både lokale aktører (fylkeskommunale, kommunale eller private), frivillige lag og organisasjoner kan søke om støtte. Det er få kvenske søknader, som oftest ikke mer enn et par i året. I 2025 ble det innvilget støtte til to slike søknader; til et prosjekt som bare omfattet kvenske navn, og en søknad som omfattet både kvenske, samiske og norske navn.

4.4 Medier og aviser

NRK og NRK Kvääni

I Norge er allmennkringkasteren NRK et av de viktigste virkemidlene for å sikre et reelt språkmangfold. NRK er eid av den norske staten og eierskapet forvaltes av Kultur- og likestillingsdepartementet, som også er generalforsamling. Alle krav til NRK er formulert i NRK-plakaten og i NRKs vedtekter, og disse blir gjennomgått av Medietilsynet i den årlige allmennkringkastingsrapporten.

NRK er pålagt å tilby innhold på nasjonale minoritetsspråk, i henhold til § 19 i vedtektene til NRK.³⁵ Gjennom dette kravet bidrar NRK til å fremme målet om at nasjonale minoriteter kan delta aktivt og videreutvikle og uttrykke både sitt språk og sin kultur. NRK har redaksjonell frihet til å bestemme hvordan dette kravet skal oppfylles, og Medietilsynet fører årlig tilsyn.

NRK Kvääni lager innhold til den kvenske/norskfinske befolkningen, og tilbyr også kvenskspråklig innhold. Innhold publiseres på nettsiden nrk.no/kvensk, gjennom appen NRK Radio og i strømmetjenesten NRK TV.

NRK lanserte i 2025 podkasten «Kaffipraatti», som er den første podkasten på kvensk. Programleder Tomi Vaara inviterer gjester til en kaffeprat om ord, ordtak og uttrykk som kjennetegner den kvenske/norskfinske kulturarven. Podkasten er tilgjengelig i NRK Radio og NRK TV. Siden podkasten tekstes på norsk i NRK TV er innholdet også tilgjengelig for dem som ikke kan kvensk, eller er i ferd med å lære seg kvensk.

Ruijan Kaiku

Ruijan Kaiku er Norges eneste avis der deler av innholdet er kvenskspråklig. Avisen er organisert som et aksjeselskap og har sitt hovedkontor i Alta. Den er en del av mediekonsernet Nordavis AS, som også er majoritetseier.

Ruijan Kaiku drives som et fritt og uavhengig mediehus i tråd med redaktørplakaten, med fokus på kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Målgrupper er primært kvener/norskfinnere og finskspråklige minoriteter i Norge og Norden, nyhetsabonnenter, institusjoner og organisasjoner. Antall årsverk har økt de siste årene.

Avisen er trespråklig med innhold på norsk, kvensk og finsk. Mesteparten av artiklene er på norsk, om lag 20 prosent av tekstproduksjonen til avisen er på kvensk. Avisen har både en papirversjon og en nettavis, i tillegg til radio- og podkastsatsingen Ruijan Radio. Dette gjør den tilgjengelig for et bredt spekter av lesere og lyttere, både lokalt og internasjonalt.

Ruijan Kaiku mottar driftsmidler over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett og driftstilskudd over tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

³⁵ Nrk.no: <https://info.nrk.no/vedtekter/>

4.5 Kvenskspråklig litteratur

Tilgang til litteratur på kvensk er sentralt for både bruk og utvikling av språk og skriftkultur.

Lov om omsetning av bøker (bokloven) skal styrke skriftkulturen til alle språk som Norge har et ansvar for, herunder kvensk. Boklovens regelverk for omsetning av bøker, blant annet fastprisordningen, gjelder også kvenskspråklig litteratur. Det er imidlertid en utfordring at kvenskspråklig litteratur i dag har få lesere, at markedsinsentivet mangler og at det produseres få bøker.

Ruija forlag, som eies av Norske kveners forbund – Ruijan kvääniliitto og Kväänin institutti – Kvensk institutt, gir ut mellom to og tre bøker i året. Flere av bøkene er på norsk, men med kvensk tematikk. Også andre aktører gir ut større og mindre publikasjoner.

Kulturrådet har de siste årene jobbet målrettet for å stimulere til at flere forfattere og forlag vil satse på å skrive og gi ut bøker på kvensk, men også for at denne litteraturen skal være tilgjengelig på bibliotek i hele landet og nå ut til publikum gjennom profesjonell formidling.

Gjennom Kulturrådets *Tilskuddsordning for litteraturformidling* kan det søkes om støtte til profesjonell formidling av kvensk litteratur på ulike litteraturarrangement, scener og festivaler i Norge.

Som en oppfølging av regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing* (2024–2030) er Kulturrådet tilført midler for å styrke arbeidet med litteratur på nynorsk, samisk og nasjonale minoritetsspråk, herunder kvensk. Kulturrådet har lagt disse midlene inn i *Tilskuddsordning for litteraturprosjekt* og betydelig styrket sin satsing på tiltak som bidrar til å utvikle og synliggjøre kvensk språk.

Midlene over tilskuddsordningen gjør det mulig å søke om tilskudd til innkjøp og distribusjon av litteratur på de nasjonale minoritetsspråkene til folke- og skolebibliotek fra og med 2026. Dette vil i praksis fungere som en innkjøpsordning for litteratur på kvensk, noe kvenske/norskfinske miljøer lenge har etterspurt.³⁶

Bibliotekene er en svært viktig del av infrastrukturen på litteraturfeltet. At bøker på kvensk blir fritt tilgjengelig på folke- og skolebibliotek i hele landet, med bøker kjøpt inn og distribuert av Kulturrådet, vil kunne gi en markant bedre synlighet og tilgjengelighet for litteratur på kvensk. Det vil også styrke forfatterens økonomi, styrke det redaksjonelle arbeidet med tekster og stimulere produksjonen av kvenskspråklig litteratur.

³⁶ Gjennom Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur kjøper Kulturrådet inn nye boktitler på norsk som sendes til bibliotek over hele landet, både som papirbøker og e-bøker. Disse bøkene kommer i tillegg til titlene bibliotekene selv kjøper inn over egne budsjett. Innkjøpsordningene muliggjør bred distribusjon av litteraturen, men er også viktig for forfatterens og forlagens økonomi.

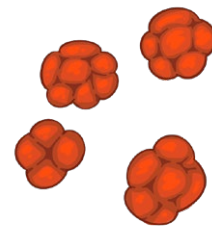
4.6 Kvääniteatteri

Kvääniteatteri, etablert i 2022, er Norges første og eneste profesjonelle kvenske teater. Teateret har base i Nordreisa i Nord-Troms og er en viktig kulturinstitusjon for å fremme kvensk språk, identitet og scenekunst. Teateret eies av fylkeskommunene i Troms og Finnmark og kommunene Nordreisa, Alta og Vadsø. Teateret mottar også statlig støtte fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Kvääniteatteri er et turnéteater, og har som formål å drive et profesjonelt teater som skaper og formidler kvensk scenekunst regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Teateret har som mål å utvikle kvensk språk, fremme kvensk historie og kulturarv, arbeide med identitetsutvikling, demokrati og minoritetsutfordringer, og å bidra til økt engasjement og synlighet for kvenske kunstnere.

Teaterets målgrupper er barn, unge og voksne. Kvääniteatteri hadde i 2025 flere produksjoner for disse målgruppene, inkludert hovedforestillingen, som er Norges første kvenskspråklige forestilling, *Sallikaa lasten tulla minun tykö*. I tillegg hadde teateret monologforestillinger og samproduserte forestillinger.

Arbeidet som teateret gjør er avhengig av tilgang på personer med kvensk språk-kompetanse, blant annet til å skrive manus, oversette til og bearbeide tekster på kvensk.

TILTAK

10. Styrke nasjonalt kompetansemiljø for kvensk språk og kultur

Kväänin institutti – Kvensk institutt arbeider systematisk med å etablere og drifte arenaer for formidling av kvensk språk og kultur. Instituttet deler kunnskap og inngår samarbeid med relevante aktører og institusjoner for å styrke revitaliseringsarbeidet.

Kväänin institutti – Kvensk institutt er nasjonalt kompetansemiljø for kvensk språk og kultur. Regjeringen styrker driftsmidlene til Kväänin institutti – Kvensk institutt fra 2027.

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

11. Igangsette mentorordning for kvenske språkbrukere

De som lærer kvensk språk, trenger muligheter til å bruke språket. Regjeringen styrker Kväänin institutti – Kvensk institutt slik at de kan igangsette og koordinere en mentorordning for nye språkbrukere, blant annet studenter ved UiT. Ordningen vil kunne tilrettelegge for kontakt mellom eldre og yngre språkbrukere, og legge opp til samtaletrening, dialektkunnskap og muntlig språkbruk.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

12. Styrke arenaer for bruk av kvensk språk

En sentral faktor for å styrke det kvenske språket er at det finnes arenaer for overføring av språket mellom generasjoner, og til nye språkbrukere. Kvenske kulturinstitusjoner, også særlig de kvenske språk- og kultursentrene, er sentrale i dette arbeidet. Regjeringen styrker kvenske språk- og kulturarenaer fra 2026.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

13. Øke kvenskspråklig tekst i Ruijan Kaiku

Språkbrukere som allerede snakker kvensk, trenger støtte til å bruke språket sitt. Språkbrukere som er i ferd med å lære seg kvensk språk, trenger å møte språket i bruk også skriftlig.

Ruijan Kaiku er en flerspråklig avis med tekst på norsk, kvensk og finsk. Regjeringen vil styrke avisen ved å øke driftsstøtten fra 2027, slik at det blir mulig å tilsette en språkmedarbeider som vil bidra til vesentlig økning av kvensk tekst i avisen.

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

14. Innkjøp og distribusjon av kvenskspråklig litteratur til folke- og skolebibliotekene

For å øke tilgjengeligheten og stimulere produksjonen av litteratur på kvensk, vil det fra 2026 kunne søkes om tilskudd til innkjøp og distribusjon av kvenskspråklig litteratur under Kulturrådets *Tilskuddsordning for litteraturprosjekt*. Tiltaket muliggjør bred distribusjon av litteraturen, bidrar vesentlig til forfatterens økonomi og muliggjør profesjonelt redaksjonelt arbeid med tekstene.

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

15. Styrke Kvääniteatteri som språkbruksarena

Kvääniteatteri spiller en sentral rolle i synliggjøring og bruk av kvensk språk, både for et bredt publikum og den kvenske/norskfinske minoriteten. Et teater er sentralt for bruk og utvikling av kvensk språk, fordi det skaper en ytringsarena som engasjerer. Teateret er visjonært og tydelig på at det ønsker å bidra i styrkingen av kvensk språk, men trenger midler til å oversette og språklig bearbeide tekster til kvensk og til å utvikle seg som språkarena. Regjeringen vil øke driftsstøtten til Kvääniteatteri fra 2027.

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

Å utvikle

Siden kvensk i 2005 fikk status som nasjonalt minoritetsspråk, har det blitt jobbet med å utvikle det kvenske skriftspråket. Utvikling av kvensk språk handler om å fortsette arbeidet med å bygge språklig infrastruktur – gjennom kontinuerlig normering og utvikling av terminologi og nyord – men henger også sammen med aktivitet på flere områder, for eksempel innenfor forskning og teknologi.

Det finnes i dag en ordbok, en stavekontroll og et korpus (en samling av tekster), og noen digitale læringsressurser for kvensk språk. Når mange av de som lærer språket har det som andrespråk, er det av stor betydning at ordbøker gir informasjon om ordenes betydning og svarer på hva som er riktig måte å skrive på. Av samme grunn er arbeidet med talesyntese viktig. Det handler blant annet om å gi språkbrukere mulighet til å kunne høre hvordan ord i ordboken uttales.

Forskning og kunnskapsutvikling er sentralt for å få økt innsikt i språket og hvordan det fungerer i samfunnet. I 2025 og 2026 har Forskningsrådet lyst ut midler til forskning som tar utgangspunkt i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Resultatene av disse forskningsprosjektene vil være av betydning for videre politikktutvikling. Også andre ordninger, kartlegginger og evalueringer skal bidra til økt kunnskap. Indikatorer fra barnehagesektoren, opplærings-, kunst- og kulturfeltet og institusjonene som arbeider med kvensk språk, kan gi verdifull informasjon om utviklingen av språket. En systematisk oversikt kan være grunnlaget for videre planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet med å styrke kvensk språk.

Utviklingen av språket krever også bedre samordning mellom aktører, for å sikre at ressursene kommer kvenske språkbrukere best mulig til nytte.

5.1 Kväänin institutti – Kvensk institutt

Kväänin institutti – Kvensk institutt er en stiftelse som ble opprettet i 2005 som et nasjonalt senter for kvensk språk og kultur. Instituttet mottar den største delen av sin driftsstøtte fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Instituttet skal dokumentere, utvikle, formidle og fremme kvensk språk. Kväänin institutti – Kvensk institutt har også drifts- og sekretariatsansvar for Kväänin kielitinka – Kvensk språkting, som er det normerende organet for kvensk skriftspråk.

Kväänin institutti – Kvensk institutt er en sentral aktør for revitalisering av det kvenske språket, og innehar mye av den kvenske fagkompetansen. Instituttet arbeider blant annet med å utvikle språkteknologi i samarbeid med Divvun og Giellatekno ved UiT Norges arktiske universitet drifter egne språkarenaer og støtter andre aktørers arenaer, jobber med synliggjøring og statusheving av språket og bidrar til utvikling og oversettelse av blant annet læremidler og litteratur. Instituttets arbeid med dokumentasjon og oversettelse bidrar til utvikling av ordforråd og terminologi. Kväänin institutti – Kvensk institutt bidrar også til kompetanseheving hos ulike aktører.

5.2 Utvikling av språklig infrastruktur

Siden kvensk i 2005 fikk status som nasjonalt minoritetsspråk, har det blitt jobbet med å utvikle det kvenske skriftspråket. Kväänin institutti – Kvensk institutt legger grunnlaget og utviklingen for det kvenske språkarbeidet i Norge, og deres arbeid gjør at kvenske språkbrukere får stabile rammer for å ta i bruk kvensk skriftlig. Kväänin kielitinka – Kvensk språkting har siden 2008 hatt ansvar for å fatte normeringsvedtak.

Kvensk har tradisjonelt vært overlevert som et muntlig språk. Det har eksistert en kvenskspråklig skriftkultur fra gammelt av, men det finnes få bevarte dokumenter fra denne tiden. Grunnlaget for normeringen av kvensk har derfor vært basert på dialektprøver, og enkelte skriftlige kilder, hvor romanene til Alf Nilsen-Børsskog har vært de viktigste.

Utviklingen av det kvenske skriftspråket ivaretas gjennom kontinuerlig normering og utvikling av terminologi og nyord. I dag utvikles mye av terminologien av oversettere. Disse samarbeider videre med språktinget om normering av nye termer. Språkrådet og Kväänin institutti – Kvensk institutt har siden 2019 hatt en samarbeidsavtale, hvor Språkrådet blant annet bidrar med sin kompetanse på normering. Arbeidet med å kodifisere en kvensk skriftspråksnorm er vesentlig for at arbeidet med revitalisering og styrking av språket skal lykkes.

Det finnes i dag svært lite kvensk språkteknologi, noe som gjør det vanskelig å lære, bruke og utvikle språket. En oversikt over kvensk språkteknologi finnes i nettportalen Borealium.³⁷ Portalen vedlikeholdes av Divvun og Giellatekno ved UiT.

Kväänin institutti – Kvensk institutt og teknologimiljøene Giellatekno og Divvun ved UiT samarbeider om utvikling og vedlikehold av kvensk-norsk-kvensk ordbok, stavekontroll og kvensk korpus. Ordboken og stavekontrollen er bare tilgjengelige på nett. Det er foreløpig ikke enkelt å bruke disse verktøyene direkte i skriveprogram som er integrerte i allment brukte programvaresystemer (Microsoft, Google og Apple). Ordboken har siden 2014 blitt utvidet fra 3 000 til rundt 15 000 oppslagsord, og bruken av ordboken har hatt en stor økning.³⁸

Eksempler på andre relevante språkteknologier er talegjenkjenning, talesyntese, tastatur i operativsystemer og maskinoversettelse. I samarbeid med Giellatekno og Divvun ved UiT planlegger Kväänin institutti – Kvensk institutt å starte arbeidet med å utvikle taleteknologiske verktøy for kvensk. Kunstig intelligens (KI) er basert på store språkmodeller, og krever store datamengder for å nå en viss kvalitet. Det finnes lite kvensk språkdata i dag, noe som gjør utvikling av språkteknologi utelukkende basert på store språkmodeller svært vanskelig. Andre språkteknologiske verktøy, slik som stavekontroller og ordbøker, kan baseres på regelbaserte språkmodeller, og dette er gjort for både kvensk og andre små språk.

Språkrådet deltar i Arbeidsgruppen for språkteknologi i Norden (ASTIN). Gjennom nettverket har Språkrådet bidratt til rapporten om nordiske minoritetsspråk som var en del av prosjektet European Language Equality.³⁹

³⁷ Borealium – Language Technology Resources: <https://borealium.org/nb/>

³⁸ Räisänen, A-K., Eriksen, A, Kjærstad, T.B., Trosterud, T., 2024.

³⁹ Hele rapporten: https://european-language-equality.eu/wp-content/uploads/2022/06/ELE___Deliverable_D1_38__Language_Reports_nordic_languages_-2.pdf

Boks 5: Kvensk språkpris – Kväänin kielipalkinto

Kvensk språkpris – Kväänin kielipalkinto er opprettet av Språkrådet for å fremme, utvikle og bevare det kvenske språket. Prisen deles ut annethvert år til enkeltpersoner, grupper, organisasjoner, foreninger og institusjoner som har gjort en betydningsfull innsats for å fremme kvensk språk skriftlig, muntlig eller i annen form. Tidligere prisvinnere:

- 2025: Oversetterne ved Kväänin institutti – Kvensk institutt
- 2023: Tove Raappana Reibo
- 2021: Kvääninuoret – Kvenungdommen
- 2019: Liisa Koivuletho
- 2017: Agnes Eriksen og Eira Söderholm

5.3 Forskning og kunnskapsutvikling

Norges forskningsråd finansierer forskning som gjelder nasjonale minoriteter med midler fra blant annet Kommunal- og distriktsdepartementet. Som en del av oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, lyste Forskningsrådet i 2025 ut inntil 90 millioner kroner til forskerprosjekt for fornyelse om samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur og samfunn. Flere prosjekter med særlig relevans for kvensk språk og kvenske/norskfinske forhold fikk tildeling:

- *Sustaining National Minorities in Education: Kven/Norwegian Finnish and Forest Finnish Experiences and Needs in Mainstream Schools* (UiT)
- *How ethnic contexts affect language acquisition: identity formation and psychosocial well-being for Sámi and Kven children and adolescents* (UiT)
- *Knowledge for Reconciliation: Truth and contestation in the aftermath of the Norwegian Truth and Reconciliation Commission* (Institutt for fredsforskning)

Forskningsrådet har også i 2026 utlyst midler til forskning som tar utgangspunkt i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Resultatene av disse forskningsprosjektene vil være av betydning for videre politikkutvikling.

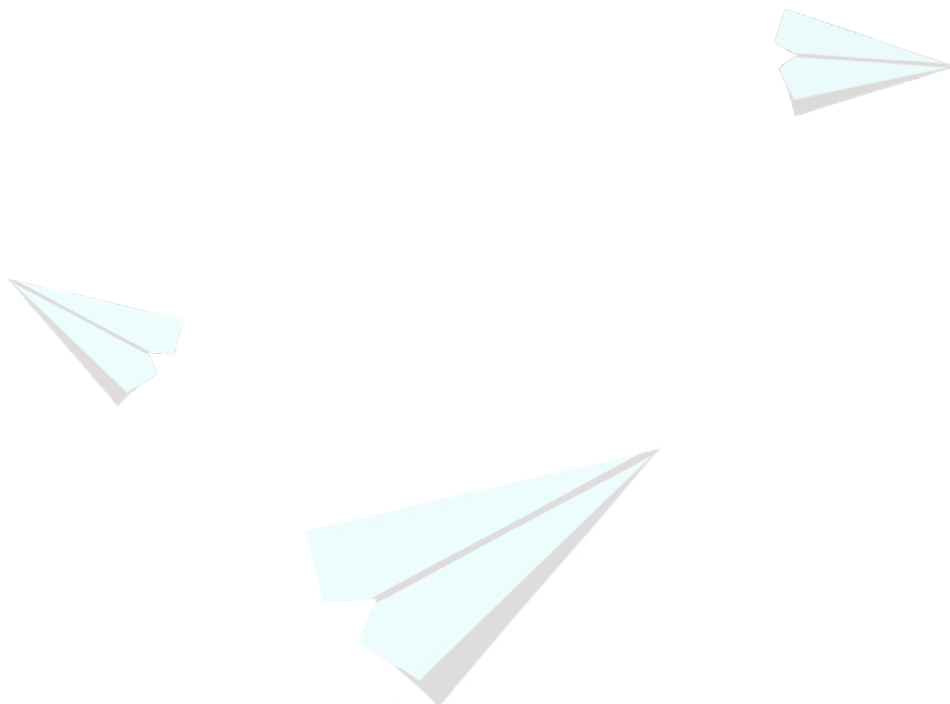
UiT har midler til forskning på kvensk språk, kultur og litteratur gjennom rammetildelingen over Kunnskapsdepartementets budsjett. UiT har et faglig nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om kvenske temaer. Kunnskapsutvikling knyttet til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur og historie foregår også ved andre universiteter.

Språkrådet lyste i 2025 og 2026 ut mastergradsstipend til studenter som skriver om et emne som berører ett eller flere av de nasjonale minoritetsspråkene.

5.4 Samordning og oppfølging

Det er mange aktører som arbeider med kvensk språk. I arbeidet med handlingsplanen har behovet for bedre samordning av ressurser og bedre koordinering mellom ulike aktører og forvaltningsnivåer blitt synliggjort. Det er blant annet behov for utveksling av kunnskap og erfaringer mellom kommuner for å styrke språkarbeidet, behov for styrkede samhandlingsstrukturer mellom de kvenske språksentrene og behov for at den kvenske/norskfinske minoriteten blir involvert i iverksettingen av handlingsplanen. Regjeringen iverksetter flere tiltak for å sikre god oppfølging av arbeidet med å styrke kvensk språk.

Språkrådet skal veilede offentlige organer om språkloven og språkpolitikk. Til dette arbeidet ligger også å veilede om ansvaret offentlige organer har for å sette i verk tiltak for å verne og fremme de nasjonale minoritetsspråkene. Språkrådet gjør i dag dette via egne kanaler, gjennom samarbeid med offentlige organer og språkbrukernes organisasjoner, og gjennom relevante høringsprosesser.

TILTAK

16. Styrke arbeidet med kvensk språkteknologi

Det er viktig at kvenske språkbrukere får gode språkteknologiske verktøy. Regjeringen vil fra 2026 styrke arbeidet ved Kväänin institutti – Kvensk institutt med å digitalisere språkmateriale for å utvikle språkteknologi.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

17. Måle effektene av tiltakene i handlingsplanen

Kultur- og likestillingsdepartementet vil gi Språkrådet i oppdrag å lage indikatorer for å måle effektene av tiltakene i handlingsplanen. Språkrådet skal samarbeide med relevante aktører i arbeidet.

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

18. Evaluere tilskuddsordningen for drifts- og prosjekttilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur

Tilskuddsordningen for drifts- og prosjekttilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur ble etablert i 2016. Ordningen har siden 2023 vært forvaltet av Kulturdirektoratet, sammen med to andre tilskuddsordninger til nasjonale minoriteter. Tilskuddsordningene skal evalueres, blant annet for å vurdere om de oppfyller formålet slik det er beskrevet i forskriftene, hvordan ordningene treffer minoritetene og hvordan målgruppen opplever at tilskuddene virker. Det skal også ses på hvordan Kulturdirektoratets forvaltning av ordningene fungerer.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

19. Gjennomføre samling for kommuner med kvenske/norskfinske innbyggere

Det er behov for arenaer som kan styrke kontakten mellom kommuner, og hvor kommunene kan møtes og finne løsninger på felles utfordringer i arbeidet med kvensk språk. KS (kommunesektorens organisasjon) vil i 2026 pilotere en samling for kommuner med kvenske/norskfinske innbyggere, etter modell fra Samisk utviklingsnettverk.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

20. Rapportering på tiltakene i Handlingsplan for kvensk språk

Regjeringen skal hvert fjerde år legge fram en melding til Stortinget om forsoningspolitikken. Første melding legges fram mot slutten av 2027. I forbindelse med dette arbeidet vil Kommunal- og distriktsdepartementet innhente en status for oppfølgingen av handlingsplanen. Etter endt planperiode vil handlingsplanen evalueres.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

21. Strukturert oppfølging av arbeidet med å styrke kvensk språk

Handlingsplanen skal være dynamisk, slik at tiltakene kan justeres ved behov, underveis i handlingsplanperioden. Å sikre kvener/norskfinner effektiv deltakelse i saker som angår dem, er en viktig forutsetning for utforming og gjennomføring av politikk på dette feltet. Regjeringen vil legge til rette for strukturert kontakt med den kvenske/norskfinske minoriteten og relevante fagmiljøer i gjennomføringen av handlingsplanen.

Ansvarlig: Kommunal- og distriktsdepartementet

Litteraturliste

Dokument 19 (2022–2023). *Sannhet og forsoning – grunnlag for et oppgjør med fornorskingspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner*. Sannhets- og forsoningskommisjonen. <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2022-2023/dok19-202223.pdf>

FNs menneskerettskomité, CCPR General Comment No. 23: Article 27 (Rights of Minorities), CCPR/C/21/Rev.1/Add.5, 8. april 1994. <https://www.refworld.org/legal/general/hrc/1994/26900>

FN. (u.å.). *Universal Declaration of Human Rights - Kven*. <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/kven>

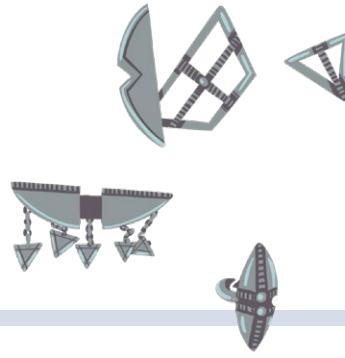
Innst. 30 S (2024–2025). Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Sannhet og forsoning – grunnlag for et oppgjør med fornorskingspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kontroll- og konstitusjonskomiteen. <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/instillinger/stortinget/2024-2025/inns-202425-030s.pdf>

Innst. S nr. 29 (2006–2007). Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2006-2007/inns-200607-029/>

Institutet för språk och folkminnen. (2022). *Framgång för små språk*. <https://sprakochfolkminnen.diva-portal.org/smash/get/diva2:1639815/FULLTEXT01.pdf>

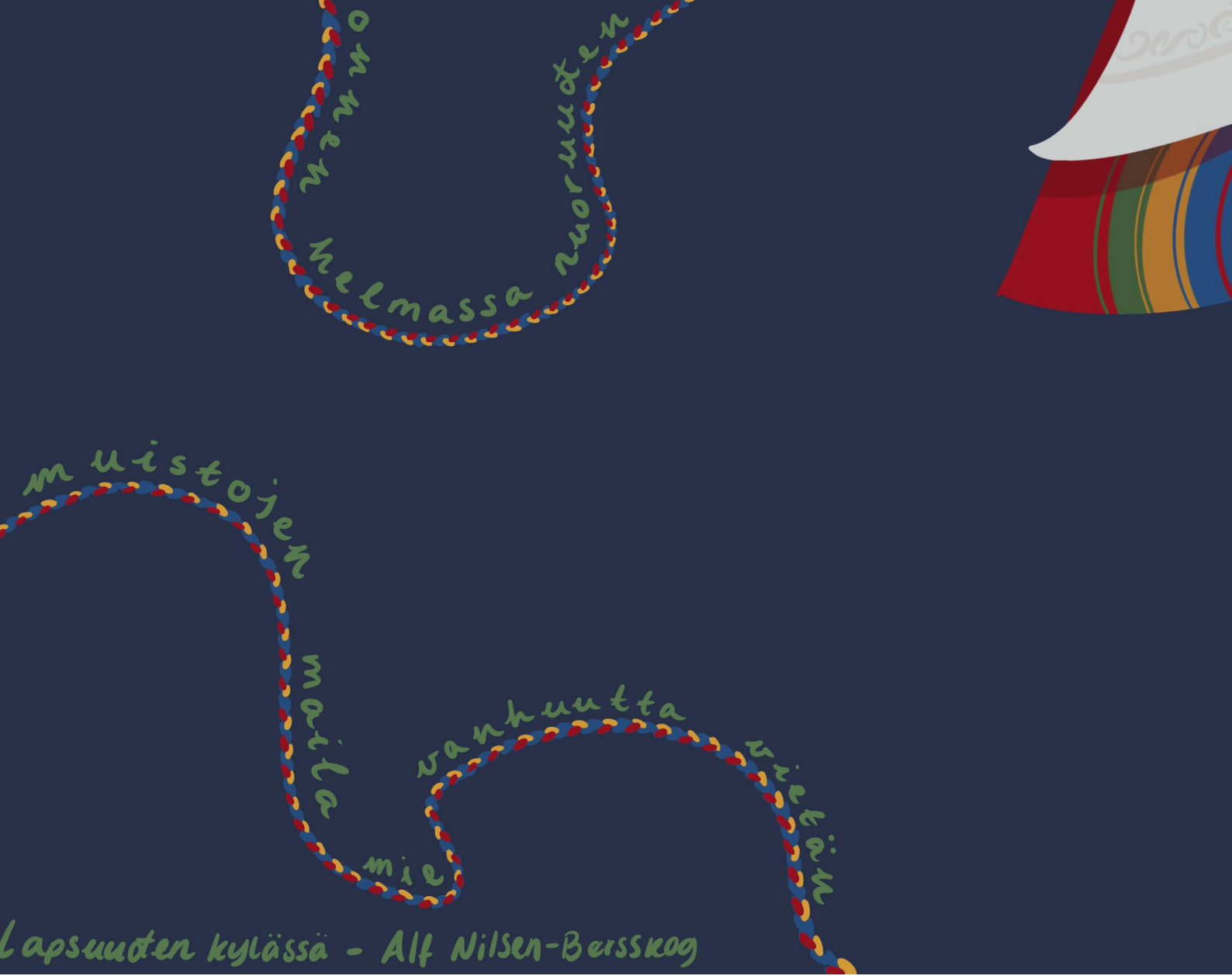
Kommunal- og distriktsdepartementet (2023). *Gjennomgang av Målrettet plan 2017–2021 – videre innsats for kvensk språk*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/1a6b0f068a5a43348be629e82156fd6f/gjennomgang-av-malrettet-plan-2017-2021-videre-innsats-for-kvensk-sprak.pdf>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2018). *Målrettet plan 2017–2021 – videre innsats for kvensk språk*. https://www.regjeringen.no/contentassets/b1bf2ee2a7824c06ac22443e011f0fd6/plan_kvensk_spraak.pdf

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2023). *Gjennomgang av kravene i Den europeiske pakt om regions- eller minoritetsspråk del III opp mot lulesamisk, sørsamisk og kvensk*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/923a6b501e1d466da5625fe1342f080d/gjennomgang-av-kravene-i-den-europeiske-pakt-om-regions-eller-minor190722.pdf>
- Kväänin institutti – Kvensk institutt. (u.å.) *Revitalisering*. <https://www.kvenskinstitutt.no/sprak/om-minoritetssprak/revitalisering/>
- Lane, P. (2010) «*We did what we thought was best for our children*»: a nexus analysis of language shift in a Kven community. *International Journal of the Sociology of Language*, 202. <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/ijsl.2010.014/html>
- Meld. St. 12 (2020–2021) *Nasjonale minoriteter i Norge. En helhetlig politikk*. Kommunal- og distriktsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/b3beb7e9982f4cd3a6ab324cbe6f3a9b/no/pdfs/stm202020210012000dddpdfs.pdf#page=17&zoom=100,409,484>
- Moshagen, S.N., Domeij, R., Eise, K., Henrichsen, P.T., Langgård, P., (2022). *D1.38: Report on the Nordic Minority Languages*. European Language Equality. https://european-language-equality.eu/wp-content/uploads/2022/06/ELE_Deliverable_D1_38_Language_Reports_nordic_languages_-2.pdf
- Niemi, E. (2017). *Fornorskingspolitikken overfor samene og kvenene*. I Brandal, N., Døving, C.A., Thorson Plesner, I. (red.). *Nasjonale minoriteter og urfolk i norsk politikk fra 1900 til 2016*. Oslo: Cappelen Damm.
- Niiranen, L. (2021). *Minority language learning i Kven through conversation*. *Acta Boealia*, 38:1 5-22. <https://doi.org/10.1080/08003831.2021.1911198>
- Norges institusjon for menneskerettigheter. (2021). *Kommuner og menneskerettigheter*. <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2021/11/Kommuner-og-menneskerettigheter-v02.pdf>

- NOU 2010: 7. (2010). *Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2010-7/id606151/>
- Räisänen, A-K., Eriksen, A, Kjærstad, T.B., Trosterud, T. (2024). *Kvensk revitalisering, normering og leksikografi*. LexicoNordica, 31. <https://tidsskrift.dk/lexn/article/view/151290/193992>
- St. prp. Nr. 73 (2005–2006). *Om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven*. Utenriksdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-73-2005-2006-/id212715/>
- UNESCO Ad Hoc Expert Group on Endangered Language. (2003). *Language Vitality and Endagerment*. <https://ich.unesco.org/doc/src/00120-EN.pdf>
- Schall, V. (2017). *Språk, identitet og minoritetspolitikk*. I Brandal, N., Døving, C.A., Thorson Plesner, I. (red.). *Nasjonale minoriteter og urfolk i norsk politikk fra 1900 til 2016*. Oslo: Cappelen Damm.
- Trosterud, T. (2008). *Language assimilation during the modernisation process: Experiences from Norway and North-West Russia*. Acta Borealia, 25:2, 93–112. <http://dx.doi.org/10.1080/08003830802496653>
- Visjona. (2025). *Vedlegg 1. Prosjektplan V1.1 - Oppstart av kvensk språksenter i Kåfjord kommune / Kaivuonon komuuni fra 2026*. Vedlegg til sluttrapport, Forprosjekt Kvensk språksenter i Kåfjord.

Lapsuuden kylässä - Alf Nilsen-Bærskog

Utgitt av:
Kommunal- og distriktsdepartementet

Bestilling av publikasjoner:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00
Publikasjoner er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no
Publikasjonskode: H-2579 B

Design: Melkeveien Designkontor AS
Illustrasjon: Elisabeth Andrea Seppola Simonsen

Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
05/2026 – opplag 200

